

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Tulkkauspalvelut Kuurojen lehdessä vuosina
2005–2015**

Minna Hiltunen

Viittomakielen tulkin koulutusohjelma (240 op)
huhtikuu / 2016

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Viittomakielen tulkin koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Minna Hiltunen	Sivumäärä 45 ja 1 liitesivu
Työn nimi Tulkkauspalvelut Kuurojen lehdessä vuosina 2005–2015	
Ohjaava(t) opettaja(t) Zita Kóbor-Laitinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Viittomakielen Tulkit ry, Terhi Kalliomäki	
Tiivistelmä <p>Viittomakielen tulkkauspalvelut käynnistyivät Suomessa virallisesti vuonna 1979. Tulkkauspalvelut ovat muuttuneet ja kehittyneet paljon vuosien ja vuosikymmenten aikana. Opinnäytetyössä selvittiin, kuinka tulkkauspalveluiden muutokset ja kehitys ovat nähtävillä Kuurojen lehdessä vuosina 2005–2015. Opinnäytetyössä tarkasteltiin, millaisia tulkkauspalveluita käsitteleviä artikkeleita lehdessä on julkaistu ja mitkä ovat keskeisimmät aiheet, teemat ja näkökulmat lehden tulkkauspalveluita käsittelevissä artikkeleissa.</p> <p>Työn tavoitteena oli selvittää, kuinka tulkkauspalveluita on käsitelty lehdessä ja tuoda esille kuurojen näkökulmia tarkastella tulkkauspalvelua ja sen muutoksia. Tulkkauspalveluja kehitettäessä on tärkeää huomioida tulkkauspalvelun käyttäjät ja heidän näkökulmansa tulkkauspalveluun. Työn tilaaja oli Suomen Viittomakielen Tulkit ry, viittomakielen tulkkien valtakunnallinen etujärjestö. Työn kautta viittomakielen tulkit saavat tiivistetyn kuvauksen siitä, kuinka tulkkauspalvelua on käsitelty viittomakielen tulkkien asiakasryhmän aikakaus- ja mielipidelehdessä vuosina 2005–2015.</p> <p>Opinnäytetyö oli pääasiassa kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Työn tutkimusmenetelmänä käytettiin sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysiä jatkettiin aineiston kvantifiointiin, joka antoi määrällisiä tuloksia pääteemojen esiintymisestä aineistossa. Tutkimusaineistona olivat Kuurojen lehdestä vuosilta 2005–2015 poimitut artikkelit, joissa käsitellään viittomakielen tulkkauspalveluita Suomessa. Aineistosta poimittiin käsitellyimmät pääteemat ja keskeisimmät näkökulmat.</p> <p>Käsitellyimmät pääteemat olivat tulkkauspalveluiden siirtyminen kunnilta Kelalle, Kelan toiminnan vaikutus tulkkauspalveluihin, tulkkauspalveluun käytettävissä olevat tuntimäärät, tulkkien saatavuus ja etätulkkaus. Tulkkauspalveluita on käsitelty Kuurojen lehdessä tiedonvälityksen näkökulmasta sekä palvelun epäkohtiin puuttumisen ja palvelun kehittämisen näkökulmista. Kuurojen mielipiteet ja näkökulmat tulkkauspalveluun ja sen muutoksiin nousivat jonkin verran esiin lehdessä.</p>	
Asiasanat Viittomakieli, tulkkaus, tulkkauspalvelut, aikakauslehti	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Sign Language Interpreting

ABSTRACT

Author Minna Hiltunen	Number of Pages 45 and 1 attachment
Title Interpreting services discussed in the Journal of Deaf during the years 2005–2015	
Supervisor(s) Zita Kóbor-Laitinen	
Subscriber and/or Mentor The Finnish Association of Sign Language Interpreters, Terhi Kalliomäki	
Abstract <p>Sign Language interpreting services started officially in Finland in 1979. Interpreting services have changed and developed much during the past few years and decades. The objective of this thesis was to find out how changes and developments to Finland's interpreting service have been discussed in the Journal of Deaf. The study assessed what types of articles were published in the journal, and what topics, themes and aspects were the most discussed during the years 2005–2015.</p> <p>The purpose of the thesis was to find out how deaf people have discussed interpreting services during the past few years. The subscriber of the thesis was the Finnish Association of Sign Language Interpreters. Through this thesis Sign Language interpreters receive information about how interpreting services have been discussed in the journal of their clients during the years 2005–2015.</p> <p>The study was mainly qualitative. The study was also quantitative: the material was quantified. The material for this study was articles addressing interpreting services in Finland. Research method used in this thesis was content analysis.</p> <p>The most discussed topics were: the responsibility of organizing the interpreting service shifting from communities to Social Insurance of Finland (Kela), the actions of Kela affecting interpreting service, the amount of hours a person can use the service, availability of sign language interpreters and remote interpreting. Changes in interpreting service have been informed in the journal. In addition, problems in the service and the development of the service have been discussed in the journal.</p> <p>.</p>	
Keywords Sign Language, interpreting, interpreting services, journal	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
2.1 Tutkimuskysymykset ja työn tavoitteet	6
2.2 Tutkimusaineisto	7
2.3 Tutkimusmenetelmät	8
3 KUUROJEN LEHTI	9
3.1 Kuurojen lehden historia	10
3.2 Kuurojen lehden toimitus	11
3.3 Kuurojen lehden sisältö ja vakiopalstat	11
4 VIITTOMAKIELISET TULKKAUSPALVELUT SUOMESSA	12
4.1 Viittomakielisten oikeuksia ja tulkkauspalveluita sääteleviä lakeja	12
4.2 Tulkkauspalveluiden toteutus	12
4.3 Tulkkauspalvelun ja tulkkipäätöksen alkuvaiheita	13
4.4 Tulkkauspalvelun muutoksia ja kehitystä	14
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	18
5.1 Tulkkauspalveluita käsittelevät artikkelit Kuurojen lehdessä	18
5.2 Keskeisimmät aiheet ja teemat	19
5.2.1 Tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta valtiolle	20
5.2.2 Kelan toiminnan vaikutus tulkkauspalveluihin	23
5.2.3 Tulkkauspalveluun käytettävissä olevat tuntimäärät	26
5.2.4 Viittomakielen tulkkiensa saatavuus	29
5.2.5 Etätulkkaus	31
5.3 Keskeisimmät näkökulmat	34
5.4 Kvantifiointi	35
6 POHDINTA	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Viittomakielen tulkkauspalvelut ovat muuttuneet ja kehittyneet hyvin paljon vuodesta 1979, kun tulkkauspalvelut käynnistyivät virallisesti Suomessa (Kalela 2010, 15). Viimeisen kymmenen vuoden aikana on tapahtunut edelleen suuria muutoksia, joista merkittävää kehitystä on saanut aikaan tulkkauspalveluiden siirtyminen kunnilta valtiolle, Kansaneläkelaitoksen järjestettäväksi syksyllä 2010 (Kela 2013d). Opinnäytetyössä tarkastelen, kuinka viittomakielisten kuurojen joukkotiedotusväline, Kuurojen lehti on nostanut esille tulkkauspalvelut ja sen muutokset lehdessä vuosina 2005–2015. Selvitän, millaisissa artikkeleissa Kuurojen lehti tuo esille tulkkauspalvelut, ja mitkä ovat olleet keskeisimmät artikkeleissa esiintyneet aiheet, teemat ja näkökulmat. Tarkastelen, miten keskeisimmät teemat on tuotu lehdessä esille ja millaisista näkökulmista niitä on käsitelty.

Tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt sisällönanalyysiä purkamalla tekstimuotoisen aineiston osiin, poimimalla aineistosta keskeisimmät aiheet, teemat ja näkökulmat, ja muodostamalla uudenlaisia sanallisia kokonaisuuksia lehden sisällöstä tulkkauspalveluja käsittelevien artikkeleiden osalta. Sisällönanalyysin pohjalta tarkastelen, kuinka tulkkauspalveluiden muutokset ja kehitys ovat nähtävillä Kuurojen lehdessä vuosina 2005–2015. Sanallisten kuvausten rinnalle nostan määrällisiä tuloksia kvantifioimalla aineiston, eli laskemalla, kuinka monta kertaa samat aiheet ja teemat esiintyvät aineistossa.

Opinnäytetyössä tutkitaan tulkkauspalvelun muutosten ja kehityksen näkymistä kuurojen yhteisölle suunnatussa lehdessä, joten työn tulokset tuovat esille tulkkauspalvelun käyttäjien näkökulman tarkastella palvelua ja sen muutoksia. Tulkkauspalveluiden muutosten ja kehityksen suunnittelussa on jatkossakin tärkeää huomioida kuurot tulkkauspalvelun käyttäjät ja heidän näkökulmansa tulkkauspalveluun.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkimuskysymykset ja työn tavoitteet

Opinnäytetyölläni on yksi päätutkimuskysymys ja kaksi alakysymystä:

1. Kuinka tulkkauspalveluiden muutokset ja kehitys ovat nähtävillä Kuurojen lehdessä vuosina 2005–2015?
  - 1a. Millaisia tulkkauspalveluita käsitteleviä artikkeleita Kuurojen lehdessä on julkaistu vuosina 2005–2015?
  - 1b. Mitkä ovat keskeisimmät aiheet, teemat ja näkökulmat tulkkauspalveluja käsittelevissä artikkeleissa vuosina 2005–2015?

Opinnäytetyöni tavoitteena on saada selville, kuinka tulkkauspalvelua ja sen muutoksia on käsitelty Kuurojen lehdessä vuosina 2005–2015. Aikaisemmin ei ole tehty tutkimusta, jossa tarkastellaan tulkkauspalvelun muutoksia ja kehitystä Kuurojen lehden näkökulmasta. Kuurojen lehti on suunnattu ensisijaisesti kuurojen yhteisölle, joten työni tarkastelee, kuinka tulkkauspalveluita on käsitelty kuurojen palvelun käyttäjien näkökulmasta.

Työni tilaaja on Suomen Viittomakielen Tulkit ry, valtakunnallinen viittomakielen tulkkien etujärjestö (SVT 2014). Tilaaja saa työni kautta tiivistetyn kuvauksen siitä, kuinka tulkkauspalvelua ja sen muutoksia on käsitelty tulkkien asiakaskunnalle suunnatussa lehdessä vuosina 2005–2015. Työni tulokset voivat lisäksi hyödyttää tulkkausalaa siten, että tulkkauspalvelun kehittämisessä ja muutosten suunnittelussa voidaan huomioida yhä paremmin tulkkauspalvelun käyttäjät ja kuurojen oikeuksien toteutuminen.

Opinnäytetyössäni on käsitelty tulkkauspalveluiden muutosvaiheita useiden vuosikymmenten ajalta, joten työni sisältää lisäksi hyödyllistä tietoa tulkkauspalveluiden muutoksista ja kehityksestä. Työhöni kootusta tiedosta voivat hyötyä niin tulkit, tulkkiopiskelijat kuin muutkin aiheesta kiinnostuneet.

2.2 Tutkimusaineisto

Opinnäytetyöni tutkimusaineistoa ovat valmiiksi kirjallisessa muodossa olevat dokumentit: Kuurojen lehden numeroista poimitut tulkkauspalveluita käsittelevät artikkelit vuosilta 2005–2015. Dokumenttien hyödyntäminen on yksi laadullisen tutkimuksen aineistonkeruunmenetelmä, jossa tutkimusaineisto kootaan kirjallisesta tai kirjalliseen muotoon saatetusta materiaalista. Materiaali voidaan jakaa kahteen luokkaan: yksityiset dokumentit ja joukkotiedotuksen tuotteet. Yksityiset dokumentit voivat olla esimerkiksi puheita, kirjeitä, päiväkirjoja ja muistelmia. Joukkotiedotuksen tuotteita ovat esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehdet sekä elokuvat, radio- ja tv-ohjelmat. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 84.) Työni tutkimusaineisto kuuluu jälkimmäiseen kategoriaan.

Kuurojen lehti on ilmestynyt vuosina 2005–2010 kuusi kertaa vuodessa, ja vuodesta 2011 lähtien lehti on ilmestynyt viidesti vuodessa. Näin ollen olen kerännyt tutkimusaineistoa yhteensä 61 lehdestä. Valitsin tutkimusaineistooni artikkelit, joissa käsitellään viittomakielistä tulkkauspalvelua ja tulkkauspalvelun muutoksia. Opinnäytetyössä teen havaintoja viittomakielen tulkkauspalveluiden muutoksista ja kehityksestä Suomessa, joten olen jättänyt tutkimusaineistosta pois artikkelit, joissa viitataan muiden maiden tulkkauspalveluihin. Lisäksi olen rajannut mainokset pois aineistostani. Edellä mainittujen rajausten perusteella tutkimusaineistoni koostuu yhteensä 97 artikkelista. Artikkeleita on julkaistu keskimäärin 1–2 artikkelia lehden numeroa kohti. Aineistoni koostuu monenlaisista artikkeleista, kuten pääkirjoituksista, uutisista, tiedotteista, ilmiöjutuista, haastatteluista ja mielipidekirjoituksista. Suurimmassa osassa aineistooni kuuluvista artikkeleista käsitellään ensisijaisesti tulkkauspalveluita. Lisäksi osassa artikkeleista käsitellään ensisijaisesti toista aihetta ja tulkkauspalvelu on mainittuna artikkelissa; esimerkiksi Kuurojen Liiton kannanotoissa ja julkilausumissa käsitellään monenlaisia kuurojen oikeuksia koskevia asioita, joista tulkkauspalvelu nostetaan esille yhtenä kehittämisen kohteena. Valitsin tutkimusaineistoon artikkelit, joissa tulkkauspalvelu on mainittuna, jotta aineisto sisältäisi mahdollisimman monipuolisesti erilaisia aiheita, teemoja ja näkökulmia.

Rajasin aineistonkeruun ja analyysin alkamaan vuodesta 2005, jotta tutkimusaineistoni sijoittuisi selkeälle ajanjaksolle: viisi vuotta ennen ja jälkeen vuoden 2010, jolloin tulkkaukspalvelut siirtyivät kunnilta Kelan järjestettäväksi. Tulkkaukspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen Kelalle on ollut iso ja merkittävä muutos, joka on vaikuttanut suuresti tulkkaukspalveluun ja sen kehittymiseen viimeisimpien vuosien aikana. Aineistonkeruun rajaaminen yhteentoista vuoteen on mielestäni riittävän pitkä ajanjakso, kun tarkastelen tulkkaukspalveluiden kehityksen näkymistä lehdessä.

2.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmänä käytän sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmä, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai kirjalliseen muotoon saatettuja aineistoja, esimerkiksi kirjoja, haastatteluita, artikkeleita, puheita ja raportteja (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Sisällönanalyysissä aineisto pilkotaan osiin, kategorioidaan ja käsitteellistetään, ja kootaan uudelleenlaiseksi loogiseksi kokonaisuudeksi. Aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 108.) Sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmä, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 103).

Sisällönanalyysin voidaan nähdä kehittyneen kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen suuntaan. Sisällönanalyysistä voidaan puhua näin ollen kahdessa eri merkityksessä, jolloin viitataan joko sisällönanalyysiin tai sisällön erittelyyn. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan pyrkimystä kuvata aineiston sisältöä sanallisesti. Sisällön erittelyllä tarkoitetaan kvantitatiivista analyysiä, jossa tekstin sisältöä kuvataan määrällisesti, esimerkiksi tiettyjen sanojen esiintymistiheyttä tutkittavissa dokumenteissa. Sisällönanalyysistä voidaan kuitenkin puhua käsitteenä tarkoittaen niin sisällönanalyysiä kuin sisällön erittelyä. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 105–107; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sisällönanalyysiä voidaan jatkaa aineiston kvantifiointiin, jolloin aineistosta muodostetaan määrällisiä tuloksia. Tällöin aineistosta lasketaan, kuinka monta

kertaa sama asia toistuu tutkittavissa dokumenteissa. Kvantifioinnin voidaan nähdä tuovan laadullisen aineiston tulkintaan erilaista näkökulmaa ja merkittävää lisätietoa verrattuna vain sanalliseen kuvailuun. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 120–121).

Sisällönanalyysiä hyödyntäen olen purkanut aineiston osiin ja poiminut artikkeleista niissä esiintyneitä aiheita ja teemoja, ja tarkastellut millaisista näkökulmistä aiheita on käsitelty. Loin taulukon selkeyttämään työvaiheita ja sisällönanalyysiä (pohja, LIITE 1). Merkkasin taulukkoon tiedot lehtiartikkelista: lehden numeron ja vuoden, artikkelityypin, otsikon, sivunumerot ja artikkelin kirjoittajan. Olen kirjoittanut taulukkoon lisäksi suoria poimintoja artikkelin tekstistä, minkä lisäksi olen tehnyt tiivistelmän artikkelin sisällöstä. Tiivistelmän pohjalta olen poiminut artikkelissa esiintyneitä aiheita ja teemoja, joiden yhtäläisyyksiä ja eroja havainnoimalla olen muodostanut ja nimennyt erilaisia pääteemoja. Teemoittelun pohjalta olen poiminut viisi aineistossa eniten esillä ollutta pääteemaa. Olen tehnyt sanallisia tiivistettyjä kuvauksia pääteemojen esiintymisestä Kuurojen lehdessä ja tuonut esille pääteemojen näkökulmasta, kuinka tulkkauspalvelun muutokset ja kehitys ovat nähtävillä Kuurojen lehdessä. Olen lisäksi tehnyt havaintoja, mitkä ovat keskeisimmät näkökulmat, joista tulkkauspalveluita käsitellään lehdessä. Olen kvantifioinut aineiston, eli laskenut, kuinka monta kertaa käsitellyimmät teemat ja aiheet esiintyvät aineistossa. Aineiston kvantifioinnista olen luonut taulukon (5.4, taulukko 1).

3 KUUROJEN LEHTI

Kuurojen lehti on Kuurojen Liiton järjestöjulkaisu ja viittomakielisten aikakaus- ja mielipidelehti. Lehdessä käsitellään kuurojen yhteisön asioita sekä ajankohtaisia aiheita yhteiskunnan eri osa-alueilta. (Kuurojen Liitto 2015b). Lehden kohdeyhtymänä ovat kuurot ja muut viittomakielisen yhteisön jäsenet, minkä lisäksi lehden kautta halutaan tarjota hyödyllistä tietoa muun muassa kuurojen parissa työskenteleville sekä päättäjille (Aikakausmedia 2016). Kuurojen lehti ilmestyy painettuna paperiversiona ja digitaalisena näköisversiona, josta löytyy lisämater-

riaalia viitottuna. Osa lehdestä käännetään myös ruotsin kielelle. Kuurojen lehden painosmäärä 1600 kappaletta. Kuurojen lehti on ollut Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti vuodesta 1990. (Kuurojen Liitto 2015a, 2; Kuurojen Liitto 2015b.)

3.1 Kuurojen lehden historia

Vuoden 1896 alussa Suomessa julkaistiin ensimmäinen kuuroille lukijakunnalle tarkoitettu lehti, Kuuromykkäin Lehti. Lehti sai alkunsa yksityisestä aloitteesta, kun Mikkelin kuuromykkäinkoulun opettajat Ossian Wichmann ja Konstantin Reponen alkoivat julkaista lehteä. He ilmoittivat lehden näytenumerossa, että sen tarkoituksena olisi tarjota kuuroille hyödyllistä ja sivistävää luettavaa, uutisia, kertomuksia ja helppolukuisia kirjoituksia. Lehti oli suunnattu ennen kaikkea kuuroille, mutta myös heidän opettajilleen ja omaisilleen. Lehdessä julkaistiin artikkeleita liittyen kuurojen opetukseen, sosiaaliseen auttamistyöhön, sielunhoitoon ja yhdistyselämään. Lisäksi lehdessä julkaistiin yleissivistäviä ja hengellisiä kirjoituksia, matkakertomuksia, tiedotteita tapahtumista sekä luetteloja kuuroista, heidän kotipaikkakunnistaan ja työpaikoistaan. Lisäksi lehdessä julkaistiin Kirjeitä kuuromykiltä -palstaa. (Salmi ja Laakso 2005, 69–71.)

Vuoden 1897 alusta alkoi ilmestyä Kuuromykkäin lehden sisarjulkaisu Tidskrift för Döfstumma. Lisäksi vuonna 1898 perustettiin joululehdet Kuuromykkäin Joululehti ja Döfstummas Jul. Kuuromykkäin lehti ja Tidskrift för Döfstumma loivat ensimmäistä kertaa yhdysiteen ja verkoston eri puolilla maata asuvien kuurojen välille. Lehdissä julkaistuissa kuurojen lähettämässä kirjeissä iloittiin siitä, että kuuroilla oli säännöllisesti ilmestyvät lehdet. (Salmi ja Laakso 2005, 69–71.)

Suomen Kuuromykkäin Liitto perustettiin vuonna 1905, jolloin liitto otti hoitaakseen Kuuromykkäin Lehden ja Tidskrift för Döfstumman julkaisemisen. (Salmi ja Laakso 2005, 84.) Kuuromykkäin Liitto vaihtoi nimensä Kuurojen Liitto ry:ksi vuonna 1950, ja Kuuromykkäin lehden nimi on vaihdettu Kuurojen lehdeksi arviolta samoihin aikoihin. Tidskrift för Döfstumma ja Kuurojen lehti yhdistettiin vuonna 1951 kustannussyistä ja ruotsinkielisten lukijoiden vähyyden vuoksi. (Sjöroos 2016.)

3.2 Kuurojen lehden toimitus

Kuurojen lehden päätoimittajana toimii automaattisesti Kuurojen Liitto ry:n puheenjohtaja (Sjöroos 2016). Nykyinen liiton puheenjohtaja, Jaana Aaltonen, on toiminut Kuurojen lehden päätoimittajana vuoden 2014 neljännessä numerosta lähtien. Vuosina 2005–2015 päätoimittajina ovat toimineet lisäksi Markku Jokinen numeroon 3/2006 saakka ja Jaana Keski-Levijoki välillä 4/2006–3/2014. Kuurojen lehden päätoimittaja kuuluu lehden toimitusneuvostoon, joka kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa. Toimitusneuvoston tehtäviin kuuluu muun muassa ideoida juttuaiheita tuleviin lehtiin sekä keskustella ja sopia lehden linjauksista. Kuurojen lehden päätoimittajan vastuulla on kuitenkin pääasiassa lehden pääkirjoituksesta vastaaminen, ja lehden muusta sisällöstä vastaa suurimmaksi osaksi Kuurojen lehden toimitussihteeri. (Sjöroos 2016.)

Kuurojen lehden toimitussihteerinä toimii tällä hetkellä Anne Sjöroos, toimitussihteeri Annika Postia sijaistaen. Toimitussihteerin tehtävänä on suunnitella lehden sisältö ja ideoida juttuja. Kuurojen lehti on osa Kuurojen Liiton viestintäyksikköä, jossa tuotetaan www-sivut, dvd-ohjelmat ja liiton tiedotus. Toimitussihteeri ja viestintäyksikkö tekevät tiivistä yhteistyötä, miettien muun muassa lehdessä julkaistavia aiheita, jotta ne olisivat lehden julkaisuhetkellä yhä tuoreita. Toimitussihteeri saa juttuideoita lisäksi lehden toimitusneuvostolta. Kuurojen lehti ottaa lisäksi vastaan juttuideoita, valmiita juttuja ja valokuvia. (Sjöroos 2016.) Toimitusneuvostoon kuuluvat tällä hetkellä Jaana Aaltonen, Irma Frondelius, Juha Jokinen, Markku Jokinen, Salla Lähteenmäki, Riikka Moilanen, Aapo Rikala ja Håkan Westerholm (Kuurojen lehti 1/2016, 3).

3.3 Kuurojen lehden sisältö ja vakiopalstat

Lehden sisällön rakenne ja vakiopalstat vaihtuvat suunnilleen vuoden parin välein. Lehden sisältö koostuu pääkirjoituksesta, ilmoitustaulusta, teemasivuista, vakiopalstoista ja tapahtumajutuista. Lisäksi lehdessä julkaistaan muita ajankohtaisia aiheita käsitteleviä juttuja liittyen yhteiskunnan eri osa-alueisiin ja kuurojen yhteisön asioihin, kuten edunvalvontaan. (Kuurojen Liitto 2015b; Sjöroos 2016.)

4 VIITTOMAKIELISET TULKKAUSPALVELUT SUOMESSA

4.1 Viittomakielisten oikeuksia ja tulkkauspalveluita sääteleviä lakeja

Vuonna 1995 Suomen perustuslain 17. §:ään lisättiin viittomakieltä käyttävien oikeuksia koskeva lauselmä ”*Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.*” (731/1999). Vuonna 2015 voimaan astuneen viittomakielilain (359/2015) ” - - *tarkoituksena on edistää viittomakieltä käyttävien kielellisten oikeuksien toteutumista*”. Viittomakielisillä on oikeus saada tulkkausta useiden lakien nojalla, joita ovat esimerkiksi perusopetuslaki (628/1998), hallintolaki (434/2003) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta (133/2010) velvoittaa järjestämään tulkkauspalvelua viittomakieltä käyttävälle, jos hän ei saa riittävää ja sopivaa tulkkausta muun lain nojalla. Tällöin tulkkauspalvelun järjestäminen on Kansaneläkelaitoksen, Kelan vastuulla (Kela 2015b).

4.2 Tulkkauspalveluiden toteutus

Kelan järjestämät tulkkauspalvelut on tarkoitettu Suomessa asuvalle henkilölle, jolla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma, sekä oikeus tulkkauspalveluun. Oikeutta tulkkauspalveluun voi hakea Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksesta, VATU-keskuksesta. Kuulo- ja puhevammaiset ovat oikeutettuja saamaan tulkkauspalvelua vähintään 180 tuntia vuodessa ja kuurosokeat vähintään 360 tuntia vuodessa. Tulkkauspalvelun käyttäjän kommunikointimenetelmänä voi olla esimerkiksi suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, suomen tai ruotsin kielen mukaan viitottu puhe, puheentoisto, kirjoitustulkkaus tai joku muu kommunikointimenetelmä. (Kela 2015f, Kela 2015b) Kelan vammaisten tulkkauspalvelun käyttäjiä oli vuonna 2013 noin 5 300 (Kilpeläinen 2014b).

4.3 Tulkkauspalvelun ja tulkkikoulutuksen alkuvaiheita

Tulkkauspalvelun ja tulkkikoulutuksen alkuvaiheiden esittely antaa pohjan tulkkauspalvelun muutoksille ja kehitykselle vuosikymmenten aikana. Tulkkauspalvelut ja viittomakielen tulkkien kouluttaminen ovat käynnistyneet Suomessa reilut kolmekymmentä vuotta sitten. Tulkkauspalvelut ja tulkkien ammattikunta ovat siis varsin nuoria, ja ne ovat ehtineet käydä läpi monenlaisia muutosvaiheita.

Tulkkauspalvelu käynnistyi Suomessa virallisesti vuonna 1979. Invalidihuoltolain 581/79 muutos astui voimaan 1.7.1979, jolloin vaikeasti kuulovammaisille järjestettävät tulkkauspalvelut lisättiin osaksi lakia (Salmi & Laakso 2005, 280; Topo, Heiskanen, Rautavaara, Hannikainen-Ingman, Saarikalle & Tiilikainen 2000, 31). Tulkkauspalvelu alkoi varsinaisesti kuitenkin vuoden 1980 alusta, sillä lakimuutoksen toteutuminen käytännössä vei aikaa muun muassa lain soveltamisohjeiden ja tulkkiluettelon keräämisen vuoksi. (Salmi & Laakso 2005, 280).

Invalidihuoltolain kustannusten kokonaisvastuu kuului valtiolle vuoden 1983 loppuun, jonka jälkeen 1980-luvulla voimaan astuneen Valtava-uudistuksen myötä useiden palveluiden järjestämisvastuu alkoi siirtyä valtiolta kunnille. (Topo ym. 2000, 31; Kalela 2010, 15). Valtava-uudistus koski valtiosuuksia ja palveluiden tuottamisen tapaa, joten se koski myös tulkkauspalveluiden toteuttamista. Invalidihuoltolain korvasi vuoden 1988 alusta voimaan tullut laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, eli vammaispalvelulaki 380/87. (Topo ym. 2000, 32.) Vammaispalvelulain perusteella tulkkauspalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille. Tulkkauspalvelut siirtyivät lopullisesti kuntien järjestettäväksi kuitenkin vasta vuonna 1994. (Kalela 2010, 15.)

Tulkkauspalvelun käynnistymisen alkuaikoina tulkit toimivat työnantajan palveluksessa freelancer-periaatteella ilman pysyvää työsuhdetta. (Kalela 2010, 16) Tulkkien työolojen vuoksi tulkkeja ei ollut riittävästi ja tulkkien saaminen oli 1980-luvulla useilla paikkakunnilla vaikeaa. Kuurojen Liitto yritti helpottaa tulkkien saatavuutta perustamalla 1980-luvulla tulkkivälityskeskustoja. Pääkaupun-

kiseudun yhteinen tulkkivälityskeskus aloitti toimintansa ensimmäisenä välityskeskusena vuonna 1984. (Salmi & Laakso 2005, 282.) Ensimmäiset päätoimiset tulkin virat saatiin tulkkikeskuksiin (Kalela 2010, 16). Päätoimisia tulkkeja oli kuitenkin vain vähän virkojen puutteen vuoksi, mikä oli erityisesti syynä siihen, että kuntien tulkkauspalvelun järjestämisvelvollisuus astui voimaan vasta 1.1.1994 (Salmi ja Laakso 2005, 283). Tulkkikeskuksia perustettiin 1980-luvulla ainoastaan neljä – valtaosa tulkkikeskuksista perustettiin vasta vuoden 1994 jälkeen, kun tulkkauspalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille. Vuosina 1994–1997 perustettiin 14 uutta tulkkikeskusta. (Topo ym. 2000, 155.)

Viittomakielen tulkkien kouluttaminen alkoi invalidihuoltolain muutoksen kanssa samoihin aikoihin. Kuurojen Liitto alkoi järjestää vuonna 1978 muutaman viikon asioimistulkkikursseja Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella. Vuonna 1983 käynnistyi ensimmäinen vuoden pituinen ammattisivistävä tulkkikoulutuslinja Turun Kristillisessä opistossa. Vuonna 1986 koulutus muuttui ammatilliseksi, jonka myötä Turun tulkkikoulutuslinja muuttui kaksivuotiseksi. Tämän lisäksi Kuopion kansanopiston viittomakielen opettajia kouluttava linja muuttui kaksivuotiseksi tulkkikoulutuslinjaksi. Syksyllä 1988 koulutus pidennettiin kolmivuotiseksi, minkä lisäksi Kuurojen kansanopisto ja Kuurojen Liitto järjestivät jatko- ja täydennyskoulutusta lyhyemmän opintolinjan tai asioimistulkkikurssin käyneille tulkeille. (Kalela 2010, 15–16; Hynynen, Pyörre & Roslöf 2003, 22; Salmi & Laakso 2005, 281.)

4.4 Tulkkauspalvelun muutoksia ja kehitystä

Viittomakielen tulkkauspalveluissa on tapahtunut paljon muutoksia ja kehitystä sen alkujaoista. 2000-luvun puolella tulkkauspalvelut ovat muuttuneet yhtenäisemmiksi, ensin Stakesin vuosina 2001–2004 toteuttaman VETURI, verkostoituvat tulkkauspalvelut -kehittämishankkeen myötä (Rautavaara & Kokko 2006, 3) ja myöhemmin tulkkauspalveluiden siirryttyä kunnilta yhden järjestäjän, Kansaneläkelaitoksen vastuulle syksyllä 2010 (Kela 2013d). Tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtäminen takaisin kunnilta valtiolle vuonna 2010 sai aikaan suuria muutoksia palveluun, minkä jälkeen tulkkauspalvelussa on tapahtunut edelleen muutoksia Kelan toiminnan myötä. Myös tulkkauspalveluiden kilpailu-

tus ja välitystoiminnan muutokset ovat vaikuttaneet tulkkauspalveluun ja sen kehittymiseen. Viittomakielen tulkkien koulutuksessa on tapahtunut muutoksia ja kehitystä, mikä on kasvattanut tulkkien määrää ja näin osaltaan vaikuttanut tulkkien saatavuuteen. Myös tekniikan kehittyminen on vaikuttanut esimerkiksi etätulkkauspalvelun kehittymiseen.

Stakes toteutti vuosina 2001–2004 sosiaali- ja terveysministeriön toimeksianosta valtakunnallisen VETURI, eli verkostoituvat tulkkauspalvelut - kehittämishankkeen (Rautavaara & Kokko 2006, 3). Hankkeen esiselvityksenä ja lähtökohtana oli tutkimus vammaispalvelulain mukaisen tulkkauspalvelun toteutumisesta Suomessa (Rautavaara & Kokko 2006, 17: Topo ym. 2000). VETURI oli valtakunnallinen hanke, joka toteutettiin 12 alueella ympäri Suomea (Rautavaara & Kokko 2006, 43). Hankkeen tavoitteena oli vammaispalvelulain mukaisen tulkkauspalvelun saatavuuden vahvistaminen koko maassa (mt., 3). Hanke pyrki asiantuntijoiden verkostoitumisen ja alueellisen yhteistyön keinoin tarttumaan tulkkauspalveluiden toteutumisen haasteisiin. Yksittäinen kunta nähtiin liian pienenä yksikkönä laadukkaan tulkkauspalvelun järjestämiseen ja varsinkin pienet kunnat kokivat taloudelliset haasteet vaativina. (mt., 18.) Tulkkauspalveluita kehitettiin runsaan kahden ja puolen vuoden ajan kohti alueellista tuotanto- ja järjestämishanketta. Hankkeen myötä tulkkauspalveluiden järjestämisen ja tuottamisen aluepohjainen ajattelu vahvistui ja alueelliset resurssit saatiin aiempaa paremmin käyttöön ja kanavoitua kuntien tueksi. Hankkeen aikana eri puolilla maata kokeiltiin uusia palvelurakenteita sekä työ- ja toimintatapoja, joista osa saatiin vakiinnutettua palvelujärjestelmään. (mt., 3.)

Ensimmäiset julkiset kilpailutukset, joissa palvelutuottajilta hankittiin viittomakielen tulkkausta ja opetusta sekä puhevammaisten tulkkausta, järjestettiin Suomessa 2000-luvulla (Forsén 2011, 2 & 29). Alueellisia kilpailutuksia järjestettiin Uudellamaalla vuosina 2005 ja 2008 sekä Pirkanmaalla vuonna 2005. Ensimmäinen koko Suomen kattava kilpailutus järjestettiin vuonna 2010 (Forsén, 6), jolloin Kela kilpailutti tulkkauspalvelun, välitysjärjestelmän ja välityspalvelun erikseen (Immonen & Kainulainen 2014, 10). Kela järjesti uuden kilpailutuksen tulkkauspalvelutuottajille vuonna 2013 ja päätti samalla siirtää välityksen ja etätulkkauksen Kelan itsensä hoidettavaksi 1.1.2014 alkaen (Kela 2013c).

Välitystoiminnassakin on tapahtunut muutoksia 2000-luvulla ja palvelun siirryttyä Kelalle. Vuoteen 2000 kunnallisten ja muiden tahojen ylläpitämien tulkkeskusten määrä oli noussut 23:een. Osa tulkkeskuksista teki ainoastaan välityksiä ja osa sekä välitti että tarjosi tulkkauspalvelua. Osa keskuksista välitti myös opetuspalvelua. Vuonna 2005 järjestettyjen kilpailutusten myötä syntyivät Uudenmaan ja Pirkanmaan keskitetyt tulkkivälitykset. Kelan ensimmäisen kilpailutuksen myötä vastuu tulkkivälitystoiminnasta jakautui Honkalampisäätiön, Evantia Oy:n ja Sign Line Oy:n kesken. Tulkkeja välitettiin keskitetysti viidestä alueellisesta välityskeskuksesta. Välitysalueina olivat Etelä-Suomi, Itä-Suomi, Lounais-Suomi, Länsi-Suomi ja Pohjois-Suomi. (Immonen & Kainulainen 2014, 9–10.) Kela keskitti tulkkivälitystoiminnan vuoden 2014 alusta Turkuun, VATU-keskukseen eli vammaisten tulkkauspalvelukeskukseen (Kela 2013d).

Viittomakielen tulkkien koulutuksessa on tapahtunut huomattavaa kehitystä sen alkuajoista. Vuonna 1998 koulutus muuttui ammattikorkeakoulututkinnoksi, jolloin koulutusta alettiin järjestää Diakonia-ammattikorkeakoulun Turun yksikössä ja Humanistisen ammattikorkeakoulun Kuopion yksikössä. Vuodesta 2001 lähtien tulkkeja on koulutettu myös Humanistisen ammattikorkeakoulun Helsingin yksikössä. Vuonna 2003 koulutus muuttui nelivuotiseksi. (Hynynen ym. 2003, 22–23.) Lisäksi vuoden 2009 alussa käynnistyi yhteiseurooppalainen master-tason ohjelma ”Degree Programme in Sign Language Interpreting” ja saman vuoden 2009 syksynä käynnistyi viittomakielialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto (Kalela, 16). Koulutuksen kehittyminen on lisännyt valmistuvien viittomakielen tulkkien määrää tasaisesti. Nykyään Suomessa työskentelee arviolta noin 700 viittomakielen tulkkiä (Tupa, 2016).

Tekniikan kehittyminen sekä useat etätulkkausta koskevat hankkeet, tutkimukset ja projektit ovat mahdollistaneet etätulkkauksen kehittymisen ja etätulkkaus on lisääntynyt tulkkauspalvelumuotona. Etätulkkauksella tarkoitetaan etäyhteyden kautta tapahtuvaa tulkkausta, jossa vähintään yksi osapuoli on fyysisesti eri paikassa ja etäyhteydessä muihin osapuoliin etätulkkauslaitteiston välityksellä (Jokelainen 2011, 13). Puhelintulkkaus ja mobiilitulkkaus ovat etätulkkauksen muotoja. Mobiilitulkkauksessa tulkkaus tapahtuu langattoman ja videokuvaa välittävän päätelaitteen kautta (Veitonen 2006, 250).

Vuosina 1996–1997 tehtiin ensimmäisiä etäyhteyskokeiluja asiakkaisiin Honkalampi-säätiössä EU:n rahoittaman Cans-hankkeen aikana. Vuonna 1998 Kuurojen Liitto toteutti multimediaprojektin *Kuvapuhelin tulkkipalvelussa* -pilotin, jossa etätulkkauspalvelu aloitettiin. Tampereen tulkkikeskus alkoi tuottaa etätulkkausta vuoden 2000 tienoilla ja Hämeenlinnassa etätulkkaus aloitettiin vuonna 2003. Vuonna 2005 Uudenmaan erityispalvelut tulkkipalvelujen hankintapiiri teki tulkkauspalvelujen hankinnasta päätöksen ja etätulkkauspalvelut lähtivät käyntiin samana vuonna. Etätulkkauksen tuottajiksi valittiin Honkalampi-säätiö Joensuuusta, Sign Line Oy Helsingistä ja vuoden 2006 alusta Viittomakielialan osuuskunta Vian. Myöhempinä vuosina etätulkkausta ovat tuottaneet myös tulkkauspalveluyritykset. (Jokelainen 2011, 13.) Etätulkkauksen lyhyen historian aikana etätulkkauksesta on tehty lukuisia tutkimuksia, hankkeita ja projekteja, joilla on ollut erilaisia etätulkkaukseen liittyviä kehittämistavoitteita. Useat tutkimuksista, hankkeista ja projekteista ovat olleet alueellisia, mutta myös laajempia valtakunnallisia testijaksoja ja hankkeita on toteutettu. Hankkeiden toteuttajina ovat toimineet muun muassa Kuurojen Liitto, tulkkveja kouluttava oppilaitos Diakoniammattikorkeakoulu sekä valtakunnalliset moniammatilliset työryhmät ja yksityiset palvelutuottajat. (Jokelainen 2011, 15–16.)

Vuodesta 2010 tulkkauspalvelulaki on velvoittanut Kelaä hankkimaan etätulkkaukseen tarvittavat laitteet, minkä lisäksi Kela on vastuussa laitteisiin liittyvästä huollosta ja opastuksesta. (Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 133/2010.) Tulkkauspalvelun siirryttyä Kelalle se kilpailutti ja osti etätulkkauspalvelun ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Kela käynnisti etätulkkauksen testijakson syksyllä 2011, mikä päättyi vuonna 2013. Testijaksoon osallistui 52 tulkkauspalvelun käyttäjää. (Kela 2013a.) Vuoden 2014 alusta Kela siirsi välitystoiminnan ja etätulkkauspalvelun hoidettavakseen. Kela perusti välityskeskuksen, jonka yhteyteen se perusti etätulkkausta hoitavat tulkkkausstudiot. (Kela 2013d.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimustuloksissa kerron alkuun, millaisia tulkkauspalveluita käsitteleviä artikkeleita Kuurojen lehdessä on julkaistu vuosina 2005–2015. Kerron, millaisia tekstilajeja eli juttutyyppejä artikkelit edustavat ja ketkä ovat olleet artikkeleiden kirjoittajia. Tarkastelen tulkkauspalvelun muutosten ja kehityksen näkymistä Kuurojen lehdessä esittelemällä aineistosta nousseet tulkkauspalveluita käsittelevät pääteemat ja kertomalla tiivistetyin kuvauksin niiden esiintymisestä Kuurojen lehdessä. Aineiston kvantifioinnista olen luonut taulukon (5.3, taulukko 1).

5.1 Tulkkauspalveluita käsittelevät artikkelit Kuurojen lehdessä

Kuurojen lehdessä on julkaistu monenlaisia tulkkauspalvelua ja sen muutoksia käsitteleviä artikkeleja. Artikkelit edustavat eri tekstilajeja eli genrejä, joita voidaan kutsua juttutyypeiksi. Juttutyypit voidaan Jaakkolan (2013, 173) mukaan jakaa karkeasti kolmeen ryhmään: faktaperusteiset, mielipideperusteiset ja fiktiivis-kaunokirjalliset tekstit. Juttutyypien välinen rajanveto voi olla kuitenkin vaikeaa, sillä juttutyypit esiintyvät harvoin täysin puhtaina niiden piirteiden sekoituessa toisiinsa (Jaakkola 2013, 174). Kuurojen lehdessä julkaistujen tulkkauspalveluita käsittelevien artikkeleiden juttutyypit ovat sekä faktaperusteisia, kuten uutisia, tiedotteita, ilmiöjuttuja ja haastatteluja, että mielipideperusteisia, kuten pääkirjoituksia ja mielipidekirjoituksia. Tulkkauspalveluita käsitteleviä fiktiivis-kaunokirjallisia artikkeleita, kuten pakinoita ja jatkokertomuksia, ei Kuurojen lehdessä ole julkaistu vuosina 2005–2015. Tulkkauspalvelua koskevista muutoksista uutisoidaan ja tiedotetaan lehdessä, ja aiheita käsitellään suurimmaksi osaksi melko neutraalisti. Mielipideperusteisissa teksteissä nousee esille mielipiteitä tulkkauspalvelun muutoksista, toimivuudesta ja epäkohdista. Kuurojen lehdessä on julkaistu kuitenkin vain vähän tulkkauspalveluja koskevia varsinaisia mielipidekirjoituksia kuuroilta tulkinkäyttäjiltä. Mielipidekirjoitusten vähäisyyttä on ihmetelty vuonna 2013 Hannele Ilomäki *Näkökulma*-mielipidepalstalla (2/2013, 32). Hän kertoo lukeneensa vanhoja Kuurojen lehtiä, joissa on julkaistu paljon kuurojen kirjoittamia artikkeleita ja mielipidekirjoituksia, ja kokee näiden määrän vähentyneen huomattavasti viimeisen muutaman vuoden aikana. Hän

ihmettelee muutosta ja kysyy, johtuuko muutos lehden julkaisuperiaatteista. Kuurojen lehti vastaa Ilomäen kirjoitukseen. Lehden päätoimittaja Jaana Keski-Levijoki kertoo, että mielipidekirjoitusten vähäisyys lehdessä ei johdu siitä, etteikö niitä olisi haluttu julkaista. Lukijoiden lähettämiä kirjoituksia on jäänyt julkaisematta vuosien varrella vain vähän, jolloin julkaisematta jättämisen syynä on voinut olla se, ettei juttu ole enää ajankohtainen tai lehden linjaan sopiva. Keski-Levijoki kertoo, että Kuurojen lehti on pyrkinyt aktivoimaan lukijoita kirjoittamaan mielipide- ja näkökulmakirjoituksia, sillä oma-aloitteisesti kirjoitettuja tekstejä on tullut lehteen hyvin harvoin. (Keski-Levijoki, J. 2/2013a, 32.)

Tulkkauspalveluita käsittelevien artikkeleiden kirjoittajina ovat olleet Kuurojen lehden toimitussihteerin ja päätoimittajan lisäksi Kuurojen Liitto ja liiton asiantuntijat, kuten erityisasiantuntijat ja tulkkisihteerit. Lisäksi artikkeleita ovat kirjoittaneet kuurot ja kuurojen yhteisön jäsenet. Suomen Viittomakielen Tulkit ry:n puheenjohtajat ja jäsenet ovat kirjoittaneet tulkkauspalveluun liittyviä artikkeleita muun muassa *Tulkkien palstalla*, jota on julkaistu lehdessä 1/2007–6/2009. Tulkkauspalveluyritysten näkökulmia nousee esille muutamissa artikkeleissa. Tulkkauspalveluyritys Sign Line Oy:n näkökulmia tulkkauspalveluun ja sen kehittämiseen on julkaistu vuosina 2005–2009. Sign Line Oy on vuonna 1984 perustettu, aikoinaan Helsingin Kuurojen yhdistyksen omistama, Pääkaupunkiseudun Tulkkikeskus, joka vaihtui vuonna 2005 Kuurojen Liiton ja Helsingin Kuurojen yhdistyksen omistamaksi Sign Line Oy:ksi (Kuurojen lehti 5/2005, 27). Vuonna 2012 Kuurojen Liitto joutui luopumaan tytäryritys Sing Linesta (Jokinen 2012, 3) ja nykyään yritys kuuluu Evantia-konserniin (Evantia Oy 2013). Kuurojen lehden artikkeleissa esiintyy lisäksi muiden tahojen, kuten Kelan edustajien näkökulmia tulkkauspalveluun ja sen muutoksiin.

5.2 Keskeisimmät aiheet ja teemat

Kuurojen lehdessä on käsitelty vuosina 2005–2015 melko laajalla skaalalla tulkkauspalvelun eri osa-alueita ja tulkkauspalvelun muutoksia. Artikkeleiden keskeisimmiksi pääteemoiksi nousivat tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta valtiolle, Kelan toiminnan vaikutus tulkkauspalveluihin, tulk-

kauspalveluun käytettävissä olevat tuntimäärät, viittomakielen tulkkien saata-
vuus ja etätulkkaus.

5.2.1 Tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta valtiolle

Tulkkauspalveluiden siirtyminen kunnilta Kelalle, on ollut keskeisin teema tulk-
kauspalveluita käsittelevissä artikkeleissa vuosina 2005–2015. Aihetta käsitel-
lään useissa artikkeleissa, tiedotteissa, uutisissa ja ilmoituksissa. Aihe noste-
taan esille Kuurojen lehdessä ensimmäisen kerran vuoden 2007 toisessa nu-
merossa, minkä jälkeen aihetta on käsitelty lehdessä erilaisista näkökulmista
aina syksyyn 2010 asti ja sen jälkeen. Tässä kappaleessa käsittelen, kuinka
aihe esiintyy Kuurojen lehdessä siirtoa edeltävänä aikana. Aihetta käsitellään
enimmäkseen uutisissa ja tiedotteissa. Lehdessä tiedotetaan siirron ajankoh-
dasta, sijoituspaikasta ja siirtoa edellyttävästä lakiuudistuksesta, sekä annetaan
perusteluja tulkkauspalvelun järjestämisvastuun siirtämisestä valtiolle. Artikke-
leissa ja tiedotteissa kerrotaan lisäksi Kuurojen Liiton osallistumisesta tulkkaus-
palveluiden siirron valmisteluun. Tulkinkäyttäjien mielipiteitä tulkkauspalvelun
siirtymisestä valtiolle ei sen sijaan juurikaan nouse esille lehden artikkeleissa
ennen muutoksen astumista voimaan. SVT käsittelee aihetta *Tulkkien palstalla*
muutamissa lehden eri numeroissa. Muutamassa artikkelissa aihetta käsitellään
lisäksi Kelan näkökulmasta, kun sen edustajat informoivat tulkinkäyttäjiiä muu-
toksista ja parannuksista, joita palveluun tulee siirron myötä. Muutosta edeltä-
vänä aikana on siis nähtävillä, että Kuurojen lehti on toiminut ennen kaikkea
tiedotuksen kanavana tulkkauspalvelujen siirtymävaiheeseen liittyvissä asiois-
sa.

Tulkkauspalveluiden siirtymisestä kunnilta valtiolle uutisoitiin ensimmäisen ker-
ran lehdessä vuoden 2007 toisen numeron ilmoituspalstalla (Kuurojen lehti
2/2007c, 27), minkä jälkeen aiheesta alettiin kirjoitella ja keskustella lehdessä.

*Viittomakielen tulkkipalvelut aiotaan siirtää kunnilta valtiolle. Hallitus
on tehnyt asiaa koskevan kehityspäätöksen osana kunta- ja palve-
lurakenneuudistusta. Vuodelle 2009 kaavailtu uudistus koskee kuu-
lo- ja puhevammaisia sekä kuulo-näkövammaisia.*

Uudistusta kaavailtiin alustavasti vuodelle 2009. Lisäksi alkuun puhuttiin tulkkauspalvelun siirtämisestä *valtiolle*, kunnes vuoden 2007 viimeisen numeron ilmoituksessa kerrotaan tarkemmin järjestämisvastuun siirtyvän Kansaneläkelaitokselle eli Kelalle. Siirron kerrotaan lisäksi edellyttävän muutoksia vammais- palvelulakiin. Ilmoituksessa kerrotaan, että asiasta oli kertonut peruspalveluministeri Paula Risikko Suomen CP-liiton järjestämässä seminaarissa 13.11.2007 Helsingissä. (Kuurojen lehti 6/2007a, 28.)

Uudistuksen ajankohta alkoi vähitellen hahmottua uudelleen. Vuoden 2008 toisen numeron ilmoituksessa *Väliaikatietao tulkkipalveluihin liittyvästä muutoksesta* kerrotaan tulkkauspalvelujen siirtyvän Kelalle sittenkin aikaisintaan vuonna 2010. Ilmoituksessa kerrotaan, että Kuurojen Liiton Viittomakieliyksikön päällikkö Pirkko Selin-Grönlundin mielestä on hyvä, että valmisteluille jää lisää aikaa. (Kuurojen lehti 2/2008, 27.) Vuoden 2009 kolmannessa numerossa uutisoidaan siirroksen tarkan päivämäärän olevan 1.9.2010. Lisäksi Kelan kerrotaan perustavan Turkuun uuden yksikön, jonne tulkkauspalveluun liittyvät tehtävät keskitetään. (Kuurojen lehti 3/2009, 3.)

Tulkkauspalveluiden siirtoa kunnilta valtiolle on perusteltu sillä, että uudistuksen myötä tulkkauspalveluista tulee yhdenvertaisempia koko maassa, kun palvelut eivät ole enää riippuvaisia kuntien taloudellisista voimavaroista (Kuurojen lehti 2/2007c, 27). Kelaa on pidetty hyvänä sijoituspaikkana, mitä perustellaan ilmoituksessa *Tulkkipalvelut siirtyvät Kelalle* (Kuurojen lehti 6/2007a, 28) seuraavasti:

Uudistuksella halutaan edistää tulkkipalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuutta, sillä nykyisellään tulkkipalvelujen saatavuus ja laatu vaihtelevat eri puolilla maata. Sosiaali- ja terveysministeriön perusteluissa Kelaa pidetään hyvänä sijoituspaikkana, koska sillä on koko maan kattava toimistoverkosto ja erinomainen tietojärjestelmä.

Vuoden 2009 kolmannessa numerossa on julkaistu lakiuudistusta koskeva artikkeli *Uusi laki tuo yhdenvertaisuutta tulkkauspalveluihin* (Käpä 3/2009a, 6–8). Artikkelissa kerrotaan lakiuudistuksesta, joka erottaa kielelliset palvelut vammais- palvelulaista. Lakia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön ja Kelan

yhteisessä työryhmässä, minkä lisäksi tulkkauspalvelun käyttäjiä ja eri järjestöjä on kuultu valmistelun aikana. Artikkelissa kerrotaan lakiuudistuksen tuovan mukanaan muutoksia ja uudistuksia tulkkauspalveluihin. Sosiaali- ja terveysministeriön ylitarkastaja Aini Kimpimäki kertoo, että tavoitteena on uudistaa muun muassa käsitteitä, joten esimerkiksi tulkkipalveluista tulee lakimuutoksen myötä tulkkauspalveluita. Tulkkauspalvelun tuntirajoitusten kerrotaan pysyvän ennallaan, sillä lisärahaa palveluiden tuottamiseen ei uudistuksen myötä ole luvassa.

Kuurojen Liitolla on ollut tärkeä rooli tulkkauspalveluiden siirtämisen suunnittelussa ja valmistelussa, mikä nousee esille aihetta käsittelevissä artikkeleissa. Kun muutosta on alettu suunnitella Sosiaali- ja terveysministeriössä sekä Kelassa vuoden 2008 aikana, Kuurojen Liiton kerrotaan seuranneen aktiivisesti muutoksen etenemistä (Kuurojen lehti 2/2008, 27). Lisäksi Kuurojen Liitto on kertonut tulkinkäyttäjien tarpeista ja toiveista Kelalle esimerkiksi vuoden 2008 loppupuolella järjestetyssä tilaisuudessa, jossa Kela on kuullut alan järjestöjä (Widberg-Palo 1/2009, 29). Kuurojen Liitto on lisäksi ajanut tuntirajoitusten poistamista uudesta tulkkauspalvelulaista (Kääpä 3/2009a, 6–8).

Kuurojen lehdessä ei juurikaan nouse esille tulkinkäyttäjien mielipiteet tai suhtautuminen tulevaan muutokseen. Tulkinkäyttäjien mielipiteitä, toiveita ja tarpeita tulkkauspalvelun kehittämiseen on kuitenkin kuultu ja kerätty, mikä tulee esille lehdessä julkaistuissa artikkeleissa ja tiedotteissa. Tiedotteessa *Tulkkipalvelut siirtyvät Kelalle* (Kuurojen lehti 6/2007a, 28) kerrotaan, että kentän mielipiteitä, kokemuksia ja asiantuntemusta on alettu kerätä kirjalliseen muotoon, jotta asiakaslähtöisyys toteutuisi ja palvelun käyttäjien näkökulma tulisi esille uutta toimintamallia rakennettaessa. Lisäksi lyhyessä kirjoituksessa *Viranomaisen tulkin tilaajaksi* on maininta: ”Palveluiden siirtyminen Kelalle herättää pohdintaa ja odotuksia tulkinkäyttäjien joukossa.” (Kääpä 3/2009b, 8).

Suomen Viittomakielen Tulkit ry kommentoi tulkkauspalveluiden siirtymistä Kelalle *Tulkkien Palstalla* yhdistys ja tulkkien näkökulmasta. Vuoden 2007 viimeisessä numerossa SVT:n hallitus kirjoittaa, että tulkkiyhdistyksen tulee seurata ja vaikuttaa tilanteen kehittymiseen tulkkien näkökulmasta. Kirjoituksessa muistutetaan yhteistyön tärkeydestä Kuurojen Liiton kanssa, jotta tulkkauspalveluja voidaan luotsata yhdessä parempaan suuntaan (6/2007, 31).

Kelan edustajan näkökulma tulevaan muutokseen liittyen nousee esille vuoden 2010 kolmannessa numerossa julkaistussa artikkelissa *Kela valmistautuu vauhdilla tulkkauspalveluun* (Kääpä 3/2010, 6–8). Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen johtaja Outi Ollila myöntää, että palvelu tuskin toimii täydellisesti heti alkuun, mutta lupaa sen olevan parempi kuin ennen. Ollilan mukaan palvelu tulee olemaan yhdenvertaisempi ja tasa-arvoisempi asiakkaiden ja alueiden välillä. Lisäksi Ollila kertoo, että jokaiselle palvelun käyttäjälle taataan heidän tarpeidensa mukainen tulkki ja että jatkossa tulkin saanti on turvatumpaa. Lisäksi hän kertoo, että lisätunteja palveluun myönnetään perustellusta syystä jouhevasti. Lisäksi Ollila uskoo palvelun kehittämisen ja yhteistyön sidosryhmien kanssa toimivan paremmin, kun työtä johtaa yksi isäntä.

5.2.2 Kelan toiminnan vaikutus tulkkauspalveluihin

Tulkkauspalveluiden siirryttyä Kelalle 1.9.2010, tulkkauspalveluissa tapahtui siirron myötä suuria muutoksia. Muutoksia ja kehitystä on tapahtunut edelleen siirtoa seuranneen viiden vuoden aikana. Tässä kappaleessa kerron, kuinka Kelaan liittyviä aiheita on käsitelty muutoksen jälkeisenä aikana. Kuurojen lehden artikkeleissa käsitellään näitä muutoksia eri näkökulmista. Kelan kilpailutus ja Turkuun keskitetty välitystoiminta vuoden 2014 alusta ovat olleet aiheita, joita muun muassa on käsitelty lehden artikkeleissa. Kelan tulkkauspalveluita käsittelevien juttujen kirjoittajina ja haastateltavina esiintyvät Kuurojen Liiton asiantuntijat ja Kelan edustajat, minkä lisäksi tulkinkäyttäjien kirjoituksia ja mielipiteitä aiheesta nousee esille selvästi enemmän, kuin ennen muutoksen astumista voimaan. Lisäksi viittomakielen tulkkien kirjoituksia on julkaistu muutamissa lehdissä. Kela ja sen toimintaa käsitellään lehdessä neutraalisti esimerkiksi tiedottavissa ja uutisoivissa jutuissa. Kuitenkin useissa aiheita käsittelevissä artikkeleissa nousee esille, kuinka Kelan myötä tulkkauspalveluissa on havaittu ongelmia ja Kelan toimintaa kritisoidaan. Muutamissa lehden artikkeleissa on kuitenkin nähtävillä myös Kelan saamaa positiivista palautetta.

Tulkkauspalvelujen siirryttyä Kelalle, se kilpailutti palveluntuottajat. Kilpailutusta on käsitelty Kuurojen lehdessä tulkkauspalvelun käyttäjien oikeuksien toteutumisen ja palvelun laadun näkökulmasta. Vuoden 2010 loppupuolella, muutok-

sen astuttua voimaan aikaisemmin syksyllä, lehden artikkelissa *Mitä tarkoittaa tulkkirinki* (Posti 5/2010, 16–18) nostetaan esille, että viittomakieliset haluaisivat vaikuttaa tulkin valintaan, mutta kilpailutus meneekin kaiken edelle, eikä yksilöllisiä tarpeita huomioida riittävästi. Artikkelissa vedotaan lakiin, joka antaa asiakkaalle oikeuden valita tulkki, joka on hänen tarpeisiinsa sopiva (§10). Tulkkauspalvelun käyttäjät ovat pohtineet myös potilasturvallisuuden vaarantumista (Frondelius 5/2011, 32) ja oikeusturvan toteutumista (Sivunen 4/2015, 6–8), kun palvelun käyttäjät eivät ole voineet vaikuttaa tulkin valintaan Kelan kilpailutuksen myötä. Lisäksi lehden artikkeleissa on kritisoitu sitä, että kilpailutuksen tarjouspyyntöjen valintakriteerinä on ainoastaan hinta, eikä siinä huomioida lainkaan palvelun laatua, tai tulkkien koulutusta ja kokemusta. Artikkeleissa on viitattu Facebookin keskusteluryhmään *Herää, Kelan tulkkauspalvelu!*, jossa tulkinkäyttäjät ja viittomakielen tulkit ovat keskustelleet esimerkiksi juuri kilpailutuksesta. (Keski-Levijoki, N. 3/2013, 21–22; Keski-Levijoki, J. 4/2013b, 3; Keski-Levijoki, N. 1/2015, 24.)

Vuoden 2014 alusta tulkkauspalvelun välitystoiminta keskitettiin Turkuun. Kuurojen lehdessä aihetta käsitellään ensimmäisen kerran artikkelissa *Turku tulkkausvälityksen keskuspaikaksi* (Lähteenmäki 3/2013, 22–23). Artikkelissa mainitaan, että Kuurojen Liitto ja tulkinkäyttäjät ovat huolissaan siitä, kuinka muutos tulee vaikuttamaan tulkkauspalveluihin. Artikkelissa kirjoitetaan, että jo edelliseen välitystoiminnan muutokseen totuttelussa on ollut omat haasteena. Artikkelissa tulee esille myös Kelan etuusjohtaja Elsi Kivimäen näkökulma tulevaan muutokseen. Kivimäki arvioi, että tulkkausvälitystoiminnan ohjeistaminen, koulutus, valvonta ja kehittäminen sujuvat paremmin Kelan toimintana. Kivimäki kertoo, että uudella välityksellä tulee olemaan entistä paremmat tiedot tulkkien taidoista, ja että asiakkailla on lisäksi mahdollisuus kertoa välitykselle toiveensa tilaisuuteen välitettävästä tulkista. Lisäksi Kela perustelee tiedotteessaan *Kela keskittää tulkkausvälityksen ja etätulkkauspalvelut Turkuun* (5/2013c, 15) välitystoiminnan siirtoa sillä, että siitä katsotaan olevan paljon hyötyä asiakaspalvelun ja toiminnan kehittämisen kannalta, minkä lisäksi Kela kertoo haluavansa varmistaa asiakkaille yhdenmukaisen palvelun huolimatta siitä, missä asiakas asuu.

Kuurojen lehdestä on nähtävillä, että tulkkauspalvelussa tapahtuneiden konkreettisten muutosten lisäksi Kelan toiminnassa on ilmennyt ongelmia, minkä lisäksi Kela on toiminut tulkinkäyttäjien näkökulmasta arvaamattomasti. Jaana Keski-Levijoki kirjoittaa pääkirjoituksessa (4/2013b, 3) seuraavasti:

Järjestöt ovat hiljattain lähettäneet peruspalveluministeri Susanna Huoviselle avoimen kirjeen, jossa saatetaan ministerin tietoon Kelan toimia, jotka ovat asettaneet tulkkauspalvelua tarvitsevien henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen vaakalaudalle.

Samassa lehden numerossa on julkaistu artikkeli *Tulkkauspalvelun jatkuvat muutokset lisänneet turvattomuutta* jossa Kuurojen Liiton kehittämisjohtaja Kaisa Alanne ja erityisasiantuntija Marika Rönning sanovat olevansa huolissaan siitä, kuinka Kela vierittää tulkkauksen järjestämisvastuuta muille. Lisäksi Kela oli alkanut sanella, kenelle tulkit saavat tulkata, jos paikalla on useampi tulkinkäyttäjä. (Posti 4/2013b, 6–8.) Artikkelissa kritisoidaan Kelaa sen joustamattomuudesta sekä tiedottamisen puutteesta:

Kela on iso ja byrokraattinen organisaatio, jossa päätökset tehdään tiukasti ohjeiden mukaan. ”Kelan joustamattomuus on ongelma. Palvelun pitäisi mennä sen mukaan, mitä ihminen tarvitsee” sanovat Alanne ja Rönning.

”Kelan tekemät muutokset tulkkauspalveluihin tulevat kuin puun takaa, asiakkaille etukäteen tiedottamatta. Ei ihme, että Kelan järjestelmä tuntuu sekavalta ja turvattomuuden tunne on lisääntynyt” viittoi Kuurojen Liiton kehittämisjohtaja Kaisa Alanne.

Kelan edustaja, suunnittelija Riikka Heikkinen kommentoi tilannetta artikkelin vastineessa ja myöntää, että tulkkauspalvelulaki ei ole sen 3. §:n kohdalta selkeä, vaan sen sisältöä on mietittävä ja lakiin on mahdollisesti tehtävä tarkennuksia. Heikkisen mukaan myös lain 5. pykälä jättää tulkinnanvaraa, sillä se määrittää tulkkauspalvelun henkilökohtaiseksi. (Posti 4/2013a, 8.)

Kuurojen lehdessä nousee useamman kerran esille kuurojen mielipide, että Kelan toiminnan myötä palvelu on muuttunut anonyymiksi, eivätkä palvelun käyttäjät tiedä, kuka tulee tulkiksi. Tulkkauspalvelun käyttäjä Eeva Tupi kirjoittaa aiheesta mielipidekirjoituksessa *Onko nimettömyys tarpeellista asiakaspalvelussa* (2/2012, 32). Tupi kirjoittaa, että tulkkivälityksestä vastataan anonyymisti ainakin tekstiviesteihin ja sähköposteihin, kun taas välittäjällä on puolestaan pääsy asiakkaan henkilötietoihin. Tupi kertoo lisäksi, että kuurojen yhteisössä on viime vuosina ihmetelty, miksi asiakkaille ei kerrota tulkkien nimiä pyynnöistä huolimatta. Hänen mukaan pahimmassa tapauksessa tulkkauksen laatu ei ole kelvollinen tai henkilökemiat eivät toimi tulkin ja asiakkaan välillä. Tupi muistuttaa, että tulkinkäyttäjillä on oikeus vaikuttaa palveluiden parantamiseen ja kehittämiseen, ja hänen mukaansa anonymiteetin poistaminen parantaisi asiakaspalvelun uskottavuutta.

Tulkinkäyttäjien tyytyväisyys Kelan tulkkauspalveluun nousee esille vain muutamissa Kuurojen lehden artikkeleissa. Irma Frondelius kirjoittaa mielipidekirjoituksessa *Harhailua tulkkiidakossa* (5/2011, 32) palvelun muutoksen tuoneen mukanaan paljon hyvää, josta hän mainitsee palvelun muuttuneen tasapuolisemmaksi, minkä lisäksi hän pitää hyvänä mahdollisuutta saada kaksi tulkkia pidemmälle keikalle. Samassa mielipidekirjoituksessa hän nostaa esille kuitenkin myös Kelan toiminnasta seuranneita ongelmia. Artikkelissa *Työelämätlukkaus – tulkit osana työyhteisöä* (2/2014, 17) kuntoutusohjaaja Laura Lintukan-gas-Alander kiittää Kelaa siitä, että se on hoitanut työelämätlukkaukseen liittyvät asiat ongelmitta.

5.2.3 Tulkkauspalveluun käytettävissä olevat tuntimäärät

Tulkkauspalvelun tuntirajoitukset ovat olleet esillä Kuurojen Lehdessä etenkin vuosina 2006–2009. Ennen vuoden 2007 alusta voimaan astunutta lakimuutosta, kun vammaispalvelulakiin lisättiin tuntimäärien korotus, lehden artikkeleissa nousee useamman kerran esille, etteivät tulkkauspalvelun tuntimäärät ole riittäviä. Tuntimääriin on haluttu korotusta, minkä lisäksi rajoitusten poistamista kokonaan on kannatettu. Kun uutta tulkkauspalvelulakia on alettu suunnitella, tuntimäärät ovat olleet jälleen esillä lehdessä. Kuurojen Liitto, tulkinkäyttäjät ja alan

asiantuntijat ilmaisevat mielipiteensä tuntimäärien riittämättömyyteen useissa eri artikkeleissa. Myös tulkkauspalveluun saatavat lisätunnit ja niiden hakeminen ovat olleet jonkin verran esillä lehden artikkeleissa.

Vuoden 2006 neljännen numeron tiedotteessa kerrotaan, että hallituksen esityksessä tulkkaustunteja nostettaisiin kuulo- ja puhevammaisilla 180 tuntiin ja kuulonäkövammaisilla 360 tuntiin (Lappi 2006, 15). Artikkelissa kerrotaan, että Kuurojen Liiton palvelupäällikkö Päivi Lapin mielestä tämä on askel parempaan suuntaan, mutta lähempänä tavoitetasoa olisi kuuroille 360 tuntia ja kuulonäkövammaisille 720 tuntia vuodessa. Hänen mielestään pidemmän tähtäimen tavoitteena on poistaa aikarajat kokonaan. Tulkkaustuntien rajoitusten poistamista kannatetaan myös muissa artikkeleissa ja kirjoituksissa.

Vuoden 2006 viimeisessä numerossa on uutinen, jossa kerrotaan eduskunnan hyväksyneen budjettilain, jonka mukaan tunnit nousevat 180 ja 360 tuntiin vammaispalvelulain muutoksessa, joka astuu voimaan 1.1.2007. Uutisessa kerrotaan, että eduskunnan täysistunnossa esitettiin vastalause, jossa ehdotettiin nostoa 360 ja 720 tuntiin sekä työelämätulkkauksen lisäämistä lakiin, mutta vastalause hävisi luvuin 97–68. Vastalause perustui Kuurojen Liiton vaatimuksiin. (Kuurojen lehti 2006, 26.)

Vuoden 2007 kolmannessa numerossa tulkki sihteeri Marika Rönning ottaa kirjoituksessaan esille lakimuutoksen ja lisätuntien hakemisen (3/2007, 18–19). Hän kehottaa tulkinkäyttäjiä hakemaan kunnilta lisätunteja, sillä lain mukaan kuurolla asiakkaalla on *vähintään* 180 tuntia käytössään vuotta kohden:

”Vähintään” pitäisi tarkoittaa sitä, että on oikeus käyttää myös yli 180 tuntia vuodessa. Valitettavasti moni kunta lukee lakia niin, että jos se on maksanut jo 180 tuntia, enempää ei tarvitse maksaa. Kunnan täytyy ensin tutkia sinun yksilöllinen tarpeesi. Kunnan täytyy ottaa tarpeesi huomioon ja tehdä lisätunneista päätös tämän tarpeen mukaan.

Kun tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtämistä kunnilta Kelalle on alettu valmistella ja uutta tulkkauspalvelulakia on alettu suunnitella, tuntimäärien pois-

taminen on ollut jälleen esillä Kuurojen lehdessä. Kuurojen Liitto ja Suomen Viittomakielen Tulkit ry olivat jättäneet lausunnot lakiluonnoksesta vuonna 2009. Molemmat kannattivat tuntimäärien poistamista lausunnoissaan (SVT 5/2009a, 27; Kuurojen Liitto 6/2009, 13). Lakiuudistusta käsittelevässä artikkelissa *Uusi laki tuo yhdenvertaisuutta tulkkauspalveluihin* nostetaan esille jälleen Kuurojen Liiton kanta tulkkaustuntien poistamiseen (Kääpä 3/2009a, 6–8):

Kuurojen Liitto on ajanut tulkkaustuntien rajoitusten poistamista uudesta laista. Koska lisärahaa palveluiden toteuttamiseen ei uudistuksen myötä ole luvassa, tuntirajat säilyvät uudessakin laissa.

Lakiuudistuksen astuttua voimaan ja tulkkauspalveluiden siirryttyä kunnilta Kelalle tuntirajoitusten poistaminen ja korottaminen eivät ole olleet enää esillä Kuurojen lehdessä. Lisätuntien hakeminen on sen sijaan nostettu esille muutamissa artikkeleissa. Juuri ennen tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun muutosta, Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen, VATU-keskuksen johtaja Outi Ollila lupaa, että lisätunteja myönnetään perustellusta tarpeesta jouhevasti (Kääpä 3/2010, s. 6–8). Kolme vuotta uudistuksen jälkeen Netta Keski-Levijoki kirjoittaa artikkelissa *Tulkinkäyttäjillä on oikeuksia* lisätuntien hakemisesta ohjeistaen, että lisätunteja, opiskelutulkkausta, etätulkkausta ja tulkkausta ulkomaanmatkalle pitää hakea Kelalta erikseen. Lisäksi hän mainitsee, että tulkinkäyttäjän saadessa tiedon 50 jäljellä olevasta tulkkaustunnista, lisätunteja on haettava, jos niitä tarvitsee. (Keski-Levijoki, N. 3/2013, 21–22.) Käytäntö on edelleen sama lisätuntien, opiskelutulkkauksen, etätulkkauksen ja ulkomaanmatkoille haettavan tulkkauksen kohdalla (Kela 2013d).

Tulkkauspalveluun käytettävissä olevat tuntimäärät ovat siis olleet selvästi aikoinaan riittämättömiä, mikä nousee esille myös Kuurojen lehden artikkeleissa. Tulkkaustuntien korotus vammaispalvelulakiin vuoden 2007 alusta on tuonut jonkin verran helpotusta, minkä lisäksi palvelun siirryttyä Kelalle, käytännöt ovat muuttuneet yhtenäisemmiksi ja lisätuntien hakeminen on helpottunut.

5.2.4 Viittomakielen tulkkien saatavuus

Kuurojen lehdessä on nostettu usean kerran esille tulkkien saatavuus ja puute tulkeista. Tulkkien heikkoa saatavuutta ja syitä tulkkien puutteeseen käsitellään etenkin vuosina 2005–2007. Viittomakielen tulkeista kerrotaan olevan pulaa etenkin iltaisin ja viikonloppuisin, minkä lisäksi tulkkien puute näkyy opiskelutulkkien puuttumisena. Tulkkien saatavuudessa kerrotaan olevan myös alueellisia eroja. Vuosina 2009–2011 tulkkien saatavuuden kerrotaan parantuneen jonkin verran tulkkien lisääntymisen myötä, vaikka toisaalta vuosina 2011–2012 saatavuudessa kerrotaan olevan yhä ongelmia, minkä lisäksi iltaisin ja viikonloppuisin on yhä vaikeaa saada tulkkiä. Suomenruotsalaista viittomakieltä osaavien tulkkien puute nostetaan esille muutamissa artikkeleissa vuosina 2013 ja 2015. Etenkin Kuurojen Liitto ja tulkinkäyttäjät tuovat esille huolensa viittomakielen tulkkien heikkoon saantiin.

Kuurojen lehdessä nostetaan useita syitä tulkkien puutteeseen etenkin vuosina 2005–2007. Yhtenä syynä nähdään, että tulkkeja on alettu käyttää yhä enemmän erilaisissa tilaisuuksissa (Alanne 4/2005, 20–21). Myös kuurojen itsenäisyys asioidensa hoitamisessa ja opiskelu yleisissä oppilaitoksissa tulkin välityksellä kerrotaan lisääntyneen, mikä nähdään olevan yksi syy tulkkipulaan (Jokinen, 2/2006, 3).

Viittomakielen tulkkien alalta poistumisen kerrotaan olevan myös yksi syy tulkkipulaa. Vuonna 2005 Suomen viittomakielen Tulkit ry:n puheenjohtajana toiminut Anitta Vesämäki kertoo artikkelissa *Mikä syynä tulkkipulaan* (6/2005, 28–29), että viittomakielen tulkin työn vaativuus, arvostus, palkkaus ja työolot ovat muun muassa tekijöitä, jotka vaikuttavat tulkkien alalta poistumiseen. Hän kertoo tulkkien alalta poistumisen kivunneen takavuosina lähes 60 prosenttiin. Vesämäki kuitenkin toteaa, että tulkkipula on myös alueellista ja toisinaan tulkkeja on myös hyvin saatavilla. Lisäksi hän kannustaa tulkinkäyttäjää silti aina tilaamaan tulkin, jotta tilastot näyttävät palvelulle olevan tarvetta, eikä siitä aleta säästää. Vuonna 2007 Maija Kuisma ja Matleena Rantala Suomen Viittomakielen Tulkit ry:stä kirjoittavat, että kilpailutuksen myötä alalle tulleet uudet yritykset ovat tuoneet alalle työhyvinvointia, minkä nähdään vähentävän tulkkien alalta poistumista ja tuovan helpotusta tulkkien saatavuuteen (4/2007, 27).

Viittomakielen tulkkien koulutus ja koulutuksen muutokset ovat selvästi linkittyneet tulkkien saatavuuteen. Vuonna 2006 opetusministeriön suunnitelmat leikata ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja ja keskittää tulkkipalvelut Helsinkiin herättivät huolta Kuurojen Liitossa ja tulkinkäyttäjissä, sillä suunniteltujen muutosten nähtiin heikentävän entisestään tulkkien saatavuutta (Jokinen 2/2006, 3; Kuurojen lehti 2/2006c, 15). Kuurojen Liiton kerrotaan tehneen edunvalvontatyötä, jotta koulutuspaikat saadaan pidettyä entisellään (Posti 4/2006, 14–15). Vuonna 2007 opetusministeriön kerrotaan leikkausten sijaan myöntäneen lisää aloituspaikkoja viittomakielen tulkki koulutusohjelmiin. Lisäys nähtiin perusteltuna, sillä tulkeista oli edelleen puutetta. Lisäksi vuoden 2007 alusta voimaan astunut lakimuutos tuntimäärien korotuksesta nähtiin lisäävän palvelun tarvetta entisestään. (Kuurojen lehti 3/2007b, 19.) Viittomakielen tulkkien koulutuksen ja sen kehittymisen vaikutuksista tulkkauspalveluun käsitellään artikkelissa *Tulkki koulutuksen eri vaiheet* (Mikkonen 2/2014, 18–20). Koulutuksen kehittyminen on ollut mahdollistamassa viittomakielisten opiskelua, sijoittumista haasteellisiin työtehtäviin ja osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin tulkkauspalveluiden välityksellä. Lisäksi koulutuksen yhteys työelämäkentälle on nähty tärkeänä, jotta kentän tarpeet välittyvät koulutuksen suunnitteluun. (Mikkonen 2/2014, 18–20.)

Tulkkauspalvelun siirtymisen valmistelun aikoihin Kelan järjestämän palvelun uskottiin parantavan tulkkien saatavuutta (Kääpä 3/2009a, 6–8; Kääpä 3/2010, 6–8). Samoihin aikoihin tulkkien määrän kerrottiin kasvaneen, ja ettei tulkeista ole enää varsinaista pulaa (SVT 6/2009b, 25; Rainò 1/2010, 34).

Suomenruotsalaista viittomakieltä osaavien tulkkien puute nostetaan esille muutamassa artikkelissa vuonna 2013. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.:n puheenjohtaja Håkan Westerholmin mukaan suomenruotsalaista viittomakieltä osaavaa tulkkiä on vaikea saada kaikkialla Suomessa, etenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella (Tupi 1/2013, 8). Vuonna 2015 on julkaistu artikkeli *Suurenuslasin alla suomenruotsalainen* (Lähteenmäki 2/2015, 6), jossa kerrotaan Marika Anderssonin työryhmänsä kanssa toteuttamasta kartoituksesta, jossa selvitettiin suomenruotsalaisten viittomakielisten lukumäärää ja suomenruotsalaista viittomakieltä osaavien tulkkien lukumäärää. Kartoitus osoitti, että suomenruotsalaisten viittomakielen käyttäjien määrä on noin 90, mutta tarkkaa lu-

kua on vaikea arvioida. Suomenruotsalaista viittomakieltä osaavia tulkkeja on tällä hetkellä Kelan ja tulkkauspalvelun tuottajien tulkkiprofiileihin perustuvien tietojen mukaan Suomessa noin 21–24 (Andersson-Koski 2015, 5).

Viittomakielen tulkeista on ollut pulaa aivan tulkkauspalvelun käynnistymisestä, 1980-luvulta saakka. Kuten Kuurojen lehdestäkin on huomattavissa, pula tulkeista on jatkunut yhä 2000-luvulla. Tulkkien koulutuksen kehittymisen myötä valmistuvien tulkkien määrä on ollut kasvussa, minkä lisäksi tulkkien työolojen parantuminen on vähentänyt tulkkien alalta poistumista. Tulkkipulasta on päästy ja viittomakielen tulkkien työllisyystilanne on lähtenyt jopa heikkenemään muutamien edellisten vuosien aikana, mihin ovat osittain vaikuttaneet Kelan kilpailutustapa, välityskeskuksen toiminta ja Kelan sanelemat rekrytointikiellot, jotka estävät tulkkauspalvelualan yrityksiä rekrytoimasta lisää työvoimaa (Kilpeläinen 2014c). Kelan on nähty osittain parantaneen tulkkien saatavuutta muuttaessaan palvelua alueellisesti yhdenvertaisemmaksi, mutta toisaalta Kelan nähdään vaikeuttaneen tulkkien saatavuutta muun muassa välitystoiminnan muutoksen myötä (Kilpeläinen 2014a).

5.2.5 Etätulkkkaus

Etätulkkaukseen käsitellään Kuurojen lehdessä vuosina 2005–2013. Artikkeleissa käsitellään etätulkkaukseen liittyviä kehittämistavoitteita ja etätulkkkauspalvelussa tapahtuneita muutoksia. Muutamissa artikkeleissa kerrotaan testijaksoista, hankkeista ja projekteista, joiden aikana on testattu muun muassa mobiilitulkkauslaitteiden soveltuvuutta etätulkkaukseen. Artikkeleissa nostetaan esille etätulkkauksen hyötyjä, kuten tulkkauspalvelun saatavuuden paraneminen.

Kuurojen Liitto on ajanut etätulkkauksen valtakunnallistamista. Vuonna 2006 Kuurojen Liiton liittokokouksen julkilausumassa (3/2006, 5) nostetaan esille neljä kohtaa, joihin liittokokous erityisesti haluaa kiinnittää huomiota. Tulkkauspalveluiden kehittämistä koskevassa kohdassa nostetaan esille etätulkkauksen kehittäminen:

Monen toimijan yhteinen, valtakunnallinen etätulkkauspalvelu tulee saada valtion tukemana käyntiin yhtenä osana vammaispalvelulain ja -asetuksen tarkoittamaa tulkkipalvelua.

Kuurojen Liitto tuo valtakunnallisen etätulkkauksen järjestämisen esille lisäksi kannanotossaan eduskuntavaalien lähestyessä (Keski-Levijoki & Jokinen 1/2007, 4–5):

Valtakunnallisen etätulkkauksen järjestäminen verkossa ympärivuorokautisesti on yksi tärkeimpiä viittomakielisten asiointiin ja viestintään liittyviä tasa-arvotavoitteita Suomessa. Verkossa tarjottavaa etätulkkausta alkaa olla jo saatavilla eri puolilla Suomea, mutta valtakunnallinen ja yhtenäinen etätulkkausjärjestelmä puuttuu. Tavoitteena tulee olla viittomakielisen etätulkkauspalvelun saatavuus kaikkina päivinä, ympäri vuorokauden.

Kuurojen lehdessä julkaistuissa Sign Line Oy:tä käsittelevissä artikkeleissa nostetaan esille usein etätulkkaus ja sen kehittäminen. Artikkelissa *Terveisiä Sign Linesta* (Yrjölä 2/2007, 12) mainitaan, että Sign Linessa pyritään parantamaan etätulkkaustilannetta, ja yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään muun muassa löytämään ratkaisua siihen, että kaikille asiakkaille saataisiin etätulkkaukseen vaadittavaa tekniikkaa käyttöönsä. Vuotta myöhemmin yrityksestä kerrottiin, että se seuraa alalla käynnissä olevia etätulkkaukseen liittyviä hankkeita sekä miettii, kuinka pystyisi vastaamaan asiakkaiden etätulkkaustarpeisiin mahdollisimman hyvin (Yrjölä 2/2008, 18–19).

Kuurojen lehdessä nostetaan vuosina 2006 ja 2008 esille muutamia etätulkkauksen kehittämiseen ja mobiilitulkkaukseen liittyviä hankkeita ja projekteja. Lyhyessä uutisessa *Kuvapuhelintekniikkaa tutkittiin* kerrotaan Kuurojen Liiton multimodaaliset tulkkipalvelut -projektin (Kumu) päättyneen. Projektin testien kerrotaan antaneen selvyyttä siihen, millaisia asioita viittomakielinen viestintä edellyttää ohjelmalta etenkin etätulkkaustilanteissa. (Tainio 2/2006, 15.) Projekti toteutettiin vuosina 2005-2006 ja siitä julkaistiin loppuraportti (Hämäläinen & Tainio 2006). Mobiilitulkkausta ja siihen liittyviä hankkeita käsitellään artikkelin *Videopuhelut arkipäivää Japanissa* ohella julkaistussa lyhyessä infotiedotteessa

Mobiilitulkkkaus on tulevaisuutta Suomessakin (Kuurojen lehti 2/2006a, 29). Tiedotteessa kerrotaan Diakonia-ammattikorkeakoulun Turun yksikön koordinoimasta Mobiilitulkkkaus – etätulkkauksen tulevaisuus? -hankkeesta, jossa on selvitetty vuosina 2004–2005 mobiililaitteiden soveltuvuutta etätulkkaukseen. Hankkeen kerrotaan saavan jatkoa Diakin koordinoiman Mobiilitulkkauksen pilotointi -hankkeen (MOP) myötä. Mobiilitulkin kerrotaan olevan hyödyllinen esimerkiksi hätätilanteissa ja haja-asutusseudulla lyhyiden asioimistilanteiden hoitamisessa. Vuonna 2008 julkaistussa artikkelissa *Puhelin ei ole peikko* (Hytönen 4/2008, 18–19) kerrotaan Mobiilitulkki-hankkeesta (MOI) ja hankkeen testiryhmään osallistuneiden positiivisista kokemuksista mobiilitulkkauksen toimivuudesta.

Etätulkkausta käsitellään muutamissa lehden artikkeleissa tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtymisen yhteydessä ja sen jälkeen. Muutoksen myötä etätulkkauksesta uskotaan olevan paljon hyötyä, sillä se helpottaa palvelun saatavuutta (Kääpä 3/2009a, 6–8). Vuonna 2012 Kuurojen Liiton erityisasiantuntija Virpi Thurén kirjoittaa artikkelissa *Etätulkkkaus helpottaa osittain tulkkauksen saantia* etätulkkaukseen liittyen (1/2012, 16–17):

Tällä hetkellä ajankohtaisin uusi palvelumuoto on etätulkkkaus, joka on alkamassa vuoden alkupuolella. Etätulkkauksen avulla pystytään osittain helpottamaan tulkkauksen saantia, joskaan se ei kaikissa tilanteissa korvaa kasvotusten tapahtuvaa tulkkausta. Ainakin alussa etätulkkausta on tarjolla vain rajoitetusti.

Etätulkkauksessa käynnistettiin testijakso syksyllä 2011 Etätulkkauspalvelun oli tarkoitus käynnistyä vuoden 2012 alusta, mutta testijakso pitkittyikin vuoteen 2013 (Kela 2013a). Kuurojen lehdessäkin on uutisoitu etätulkkauspalvelun testijakson päättymisestä ja että etätulkkauspalvelut tulevat laajenemaan vaiheittain (Keski-Levijoki 3/2013, 21–22). Vuoden 2013 viimeisessä numerossa on julkaistu tiedote, jossa Kela tiedottaa keskittävänsä tulkkauksen välitys- ja etätulkkauspalvelut Turkuun 1.1.2014 alkaen (5/2013c, 15). Tiedotteessa siirtoa on perustelu seuraavasti:

Etätulkkauksen järjestämiseen on liittynyt monenlaisia haasteita. Tästä syystä päätimme siirtää myös etätulkkauksen tuottamisen Kelan omaksi toiminnaksi ja rakentaa uuden välityskeskukseen tiloihin studiot etätulkausta varten. Etätulkkauksessa tulkkausstudion laitteilla, etätulkkausohjelmalla ja tietoliikenneyhteyksillä on ratkaiseva merkitys palvelun onnistumiseen eli erityisesti kuvan laatuun. Omana toimintanamme voimme kehittää ja testata kaikkia palvelun laadun kannalta olennaisia asioita.

Kelan tiedotteen jälkeen Kuurojen lehdessä ei ole julkaistu artikkeleita etätulkkauspalveluun liittyen.

5.3 Keskeisimmät näkökulmat

Tulkkauspalveluita käsitellään Kuurojen lehdessä etenkin palvelun muutoksista tiedottamisen, palvelun epäkohtiin puuttumisen ja palvelun kehittämisen näkökulmista. Kuurojen lehti on toiminut tiedonvälityksen kanavana, minkä lisäksi lehdessä on nostettu esille tulkkauspalvelun epäkohtia ja palvelussa ilmenneitä ongelmia. Tulkkauspalveluita on käsitelty lehdessä lisäksi kehittämisen näkökulmasta. Palvelua on pyritty kehittämään monelta osin, jotta siitä saataisiin mahdollisimman asiakaslähtöinen ja laadukas palvelu, joka huomioi kuurojen oikeudet ja turvaa kuuroille mahdollisuuden yhdenvertaiseen asiointiin yhteiskunnassa. Kuurojen lehdessä nousee esille Kuurojen Liiton tärkeä rooli tulkkauspalveluiden kehittämisessä, minkä lisäksi kuurojen vaikuttamisen mahdollisuudet ja palautteen antamisen tärkeys palvelua kehitettäessä nostetaan esille lehdessä useaan kertaan.

Kuurojen Liitto tekee yhteistyötä muun muassa kuulovamma-alan järjestöjen, tulkkeja kouluttavien tahojen sekä eri ministeriöiden ja viranomaistahojen kanssa tulkkipalveluiden kehittämiseksi ja valvoo viittomakielisten palveluiden toteutumista. - -. Ole mukana kehittämässä tulkkauspalveluita ja vastaa kyselyyn liiton verkkosivuilla - -. (Kuurojen lehti 4/2013, 5.)

5.4 Kvantifiointi

Taulukossa (taulukko 1) on lueteltuna viisi käsitellyintä pääteemaa alateemoineen. Taulukkoon on merkattu, kuinka monessa artikkelissa kunkin pääteeman alateemaa on käsitelty kunakin vuonna ja monessako artikkelissa aiheita on käsitelty yhteensä vuosina 2005–2015. Samassa artikkelissa on voitu käsitellä useampaa alateemaa, jolloin olen laittanut merkinnän yhdestä artikkelista useampaan sarakkeeseen. Osassa artikkeleista tiettyä teemaa on käsitelty enemmän ja osassa artikkeleista teemasta on pelkkä maininta. Artikkeleiden lukumäärät eivät siis anna tuloksia sille, kuinka laajasti aiheita ja teemoja on käsitelty. Taulukko selkeyttää kuitenkin näkemään, minä vuosina tietyt aiheet ovat erityisesti olleet esillä Kuurojen lehdessä.

Päätemoista *Tulkkauspalvelun siirtyminen kunnilta valtioille ja Kelan toiminnan vaikutus tulkkauspalveluihin* ovat teemoja, joiden esiintymistä aineistossa olen tarkastellut tiettyinä ajanjaksoina eli muutosta edeltävänä aikana vuosina 2005–2010 ja jälkeisenä aikana 2010–2015. Taulukkoon olen kirjannut kyseiset pääteemat nimillä *Tulkkauspalvelu kunnilta valtiolle ja Kela tulkkauspalvelun järjestäjänä*. Muiden pääteemojen esiintymistä aineistossa olen tarkastellut koko aikavälinä eli vuosina 2005–2015. Muut pääteemat olen nimennyt taulukkoon *Tulkaustuntimäärät, Tulkkiin saatavuus ja Etätulkkaukset*. Taulukosta on nähtävillä, kuinka jotkut alateemoista ovat olleet esillä erityisen monessa artikkelissa tiettyinä vuosina. Tulkkauspalveluiden siirtyminen kunnilta valtiolle on ollut mainittuna seitsemässä artikkelissa muutosta edeltävänä vuonna 2009, kun muutosta on suunniteltu ja valmisteltu. Samoin esimerkiksi tulkaustuntien riittämättömyys sekä tuntirajoitusten nostamisen ja poistamisen ajaminen ovat olleet paljon käsiteltyjä aiheita etenkin vuonna 2006, eli juuri ennen vuoden 2007 alusta voimaan astunutta vammaispuolustajain uudistusta, jolloin tulkaustunteja korotettiin. Tulkkauspalveluiden saatavuus ja etätulkkaukset ovat olleet melko tasaisesti esillä eri näkökulmista vuosina 2005–2015.

Taulukon luotettavuuden arviointi on tärkeää, sillä kyseessä on laadullisen aineiston pohjalta tuotetut määrälliset tulokset. On huomioitava, että taulukossa esiintyvät luvut pohjautuvat sisällönanalyysin perusteella tekemiini arvioihin:

olen arvioinut, mitkä artikkeleista sopivat kunkin alateeman alle niissä esiintyneiden aiheiden, teemojen ja mainintojen perusteella.

Taulukko 1. Keskeisimpien teemojen esiintyminen Kuurojen lehden tulkkauspalveluita käsittelevissä artikkeleissa vuosina 2005–2015.

Teemat	Aineistossa esiintyminen, artikkeli(a)/vuosi											
	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	Yht.
Tulkkauspalvelu kunnilta valtiolle (ennen muutosta)												
Muutoksen maininta			4	5	7	1						16
Muutoksen perustelu			3		2	2						7
Lakiuudistus			1		3	1						5
Kela palvelun järjestäjänä (muutoksen jälkeen)												
Kelan kilpailutus						1	1		2		1	5
Oikeus tulkin valintaan						1	2	1	1		2	7
Välitystoiminnan muutokset							1		2			3
Ongelmia toiminnassa							1	1	1			3
Kelan toiminnan kritisointi							1	1	3		3	8
Positiivinen palaute palvelun käyttäjiltä							1			1		2
Tulkkauksetuntimäärät												
Tuntien riittämättömyys	1	3	1		1							5
Tuntirajoitusten nostamisen ja poistamisen ajaminen		4	1		2							7
Lakimuutos 2007		2	2									4
Lisätunnit			1		1	1			1			4
Tulkkien saatavuus												
Alueelliset erot	1	3			1							5
Tulkkien tarve	4	6	2	1	1		1	1	2			16
Syitä tulkkien vähäiseen määrään/saatavuuteen	2	2					1	1	1			7

Tulkkien saatavuuden parantuminen			1		2	2	1					6
Etätulkkkaus												
Hankkeet ja projektit		2		1								3
Mobiilitulkkkaus		1		1								2
Etätulkkkauksen kehittäminen		1	2	1				1	1			6
Etätulkkkauksen hyödyt		1		1	2	1		1	1			7

6 POHDINTA

Opinnäytetyössä sain vastaukset tutkimuskysymyksiini. Kuurojen lehdessä on käsitelty tulkkauspalvelun keskeisiä muutoksia, ja tulkkauspalvelun eri osa-alueilla tapahtunut kehitys on nähtävillä lehden sivuilla vuosina 2005–2015. Tulkkauspalvelua on käsitelty monenlaisissa artikkeleissa, joista suuressa osassa muutoksia käsitellään tiedonvälityksen näkökulmasta. Lisäksi aiheita on käsitelty palvelun epäkohtiin puuttumisen ja palvelun kehittämisen näkökulmista: tulkkauspalvelusta on pyritty kehittämään mahdollisimman yhdenvertainen, tasa-arvoa edistävä ja laadukas palvelu, joka huomioi palvelun käyttäjien oikeudet. Tulkkauspalveluita käsitellään kuurojen, Kuurojen Liiton ja Liiton asiantuntijoiden näkökulmasta, minkä lisäksi artikkeleissa esiintyy muiden tahojen, kuten Suomen Viittomakielen Tulkit ry:n ja Kelan edustajien näkökulmat ja mielipiteet.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada selville kuurojen näkökulma tarkastella tulkkauspalveluja ja sen muutoksia, kuurojen yhteisölle suunnattua lehteä tutkimusaineistona käyttäen. Tutkimustulokset osoittivat, että tulkkauspalveluja ja sen muutoksia on käsitelty Kuurojen lehdessä melko uutisoivasti ja neutraalisti, minkä lisäksi artikkeleissa nousee esille muidenkin kuin kuurojen näkökulmat. Tutkimustuloksissa ei noussut esille kuurojen mielipiteet niin vahvasti, mitä oletin tutkimuksen suunnitteluvaiheessa. Mielipidekirjoituksia lähetetään ylipäättään Kuurojen lehteen melko vähän (Keski-Levijoki 2/2013a, 32), minkä lisäksi keskustelut tulkkauspalveluihin liittyen ovat siirtyneet osaltaan verkkoon ja sosiaaliseen mediaan. Keskustelua Kelan tulkkauspalveluihin liittyen käydään nykyään aktiivisesti muun muassa Facebookin *Herää, Kelan tulkkauspalvelu!* -keskusteluryhmässä (Facebook 2016). Tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että tulkkauspalvelun epäkohtiin puututaan kuurojen yhteisössä ja Kuurojen Liitto osallistuu aktiivisesti tulkkauspalveluiden kehittämiseen.

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää arvioida tutkimuksen luotettavuutta. On hyvä ottaa huomioon tutkimusaineiston, tutkimusmenetelmän ja tutkijan vaikutukset tutkimustuloksiin. Kuurojen lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa, mikä vaikuttaa siihen, mitä juttuja lehteen valitaan julkaistavaksi, jotta ne olisivat tuoreita yhä julkaisuhetkellä (Sjöroos 2016). Tämä on vaikuttanut osaltaan artikkeleissa

käsiteltyihin aiheisiin ja teemoihin, ja näin ollen tutkimusaineistoni sisältöön. Lisäksi on hyvä huomioida, että Kuurojen lehdessä käsitellään monia kuurojen yhteisön asioita, joten tulkkauspalveluille voidaan nähdä jäävän vain rajatusti palstatilaa lehdestä. Tämä vaikuttaa siihen, kuinka monta tulkkauspalvelua käsittelevää artikkelia lehdessä on julkaistu numeroa kohden ja kuinka laajasti aiheita on käsitelty, mikä on osaltaan vaikuttanut tutkimusaineistoni. Lisäksi tutkimusaineiston rajaaminen tietyin kriteerein on vaikuttanut tutkimustuloksiin. Valitsin aineistoon artikkelit, joissa käsitellään pääaiheena tulkkauspalvelua, sekä artikkelit, joissa pääaiheena käsitellään muuta aihetta ja tulkkauspalvelusta on maininta tekstissä. Tämä laajensi tutkimusaineistoani hiukan ja antoi hieman enemmän näkökulmia tutkimustuloksiin.

Sisällönanalyysi oli toimiva tutkimusmenetelmä tässä tutkimuksessa, kun aineistona olivat valmiiksi kirjallisessa muodossa olevat dokumentit. Sisällönanalyysillä sain pilkottua aineiston pienempiin osiin ja kategorioitua aineiston yhtäläisyyksiä ja eroja havainnoimalla uudelleenlaisiksi kokonaisuuksiksi. Opinnäytetyön tekijänä vaikutin osaltani tutkimusaineiston analyysiin ja tutkimustulosten esittämiseen. Käydessäni aineistoa läpi nostin aineistosta viisi keskeisintä pääteemaa, joiden esiintymisestä lehdessä tein tiiviit sanalliset kuvaukset. Valitsemani tavat analysoida aineistoa ja esittää tutkimustulokset antoivat vastaukset tutkimuskysymyksiin. Tutkimusaineiston analyysin ja tulosten esittämisen olisi voinut tehdä myös monella muulla tapaa tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. Aineiston kvantifiointi antoi hieman määrällisiä tuloksia, minkä voidaan nähdä tukevan laadullisen aineiston tulkintaa. On kuitenkin huomioitava, että määrälliset tulokset pohjautuvat arvioihini siitä, mitkä artikkeleista luokittelin kuhunkin alateemaan kuuluvaksi.

Työni tilaaja, Suomen Viittomakielen Tulkit ry, saa työni kautta tiivistetyn kuvauksen, kuinka tulkkauspalvelun muutoksia ja kehitystä on käsitelty tulkkien asiakaskunnalle suunnatussa lehdessä. Työni tulokset eivät tuoneet odotetulla tavalla esille kuurojen näkökulmia ja mielipiteitä, joten työni ei tuonut odotettua hyötyä tilaajalle ja tulkkausalalle. Opinnäytetyöhöni on koottuna tietoa tulkkauspalvelun keskeisistä muutosvaiheista, mikä voi hyödyttää tulkkveja, tulkkiopiskelijoita ja muita aiheesta kiinnostuneita.

LÄHTEET

- Aikakausmedia 2016. Kuurojen Liitto ry. Viitattu 22.3.2016.
<http://www.aikakauslehdet.fi/Etusivu/Aikakausmedia/Jasenluettelo/Jasenluettelo/?lista=lehdet&id=153&vuosi=2015&lang=fin&disableCache=true>.
- Alanne, Kaisa 2005. Suomen viittomakielisten kieliolot. *Kuurojen lehti* 4/2005, 20-21. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Andersson Marja 2015. Mitt eget språk – vår kultur. En kartläggning av situationen för det finlandssvenska teckenspråket och döva finlandssvenska teckenspråkiga i Finland 2014–2015. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.
https://issuu.com/dova.fi/docs/pdf_mitt eget sprak_var_kultur.
- Evantia Oy 2014. Evantia-konserni palveluksessasi. Viitattu 22.4.2016.
<http://www.evantia.fi/fi/yritys/>.
- Facebook 2016. Herää, Kelan tulkkauspalvelu! -keskusteluryhmä. Viitattu 25.4.2016. <https://www.facebook.com/groups/714799755206479/?fref=ts>.
- Forsén, Marja 2011. Palveluntuottajana julkisessa tarjouskilpailussa. Miten Mokenien kävi? Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viittomakielen tulkin koulutusohjelman opinnäytetyö.
- Frondelius, Irma 2011. Harhailua tulkkiäidäkössä. *Kuurojen lehti* 5/2011, 32. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Frondelius, Irma 2006. Kuuro viittomakielen tulkkinä. *Kuurojen lehti* 4/2006, 16–17. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Frondelius, Irma 2005. Mikä synä tulkkipulaan. Kysymys asiantuntijalle. *Kuurojen lehti* 6/2005, 28. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Hallintolaki 6.6.2013/434. Viitattu 22.4.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>.
- Hynynen, Heidi & Pyörre, Susanna & Roslöf, Raija 2010. Elämä käsillä. Viittomakielentulkin ammattikuva. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Hytönen, Niina 2008. Puhelin ei ole peikko. Etätulkkausta mobiilisti Turusta Ouluun. *Kuurojen lehti* 4/2008, 18–19. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Hämäläinen, Pertti & Tainio, Marika 2006. Etätulkkaus ja sen tekniikka. Kuurojen multimodaaliset tulkkipalvelut Kumu-projektin 2005–2006 loppuraportti. Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 43. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Ilomäki, Hannele 2013. Miksi Kuurojen lehdessä on niin vähän mielipidekirjoituksia? *Kuurojen lehti* 2/2013, 32. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Immonen, Ina & Kainulainen, Marjukka 2014. Välittäjänä muutoksessa. Kuvaus muutoksista sisäisissä tulkkiäilyksissä ja välittäjien yhteistyössä Kelan valtakunnallisen välityskeskukseen perustamisen myötä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viittomakielen tulkin koulutusohjelman opinnäytetyö.
- Jaakkola, Maarit 2013. Hyvä journalismi. Käytännön opas kirjoittajalle. Vantaa: Kansanvalistusseura.

- Jokelainen, Hanna-Mari 2011. Etätulkkaus valtakunnallisena palvelumuotona. Kohti laadukasta etätulkkausta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö, viittomakielialan tulkkitoiminnan ylempi ammattikorkeakoulututkinto.
- Jokinen, Markku 2012. Resurssien ja toiminnan tasapainottamista. Vuosikirja 2012. Kuurojen Liitto ry.
- Jokinen, Markku 2006. Viittomakielen tulkkauspalvelua uhkaa heikkeneminen. Kuurojen lehti 2/2006, 3. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kalela, Esa 2010. Etiikka tulkkaustilanteissa viittomakieli- ja kuulovammaisalalla. Helsinki: Kuuloliitto ry.
- Kansaneläkelaitos 2013a. Etätulkkauksen käyttö lisääntyy tulkkauspalvelussa. Viitattu 20.4.2016. <http://www.kela.fi/-/etatulkkauksen-kaytto-lisaantyy-tulkkauspalvelussa>.
- Kansaneläkelaitos 2013b. Hae oikeutta tulkkaukseen. Viitattu 23.1.2016. http://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelut_hae-oikeutta-tulkkaukseen.
- Kansaneläkelaitos 2013c. Kela keskittää tulkkauksen välitys- ja etätulkkauspalvelut Turkuun. Kuurojen lehti 5/2013, 15. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kansaneläkelaitos 2013d. Kela kilpailuttaa vammaisten tulkkauspalvelun. Viitattu 23.1.2016. http://www.kela.fi/ajankohtaista-henkiloasiakkaat/-/asset_publisher/kg5xtoqDw6Wf/content/kela-kilpailuttaa-vammaisten-tulkkauspalvelun.
- Kansaneläkelaitos 2013e. Palvelujen järjestäminen. Viitattu 23.1.2016. <http://www.kela.fi/palvelujen-jarjestaminen>.
- Kansaneläkelaitos 2013f. Vammaisten tulkkauspalvelut. Viitattu 23.1.2016. <http://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelut>.
- Keski-Levijoki, Netta & Jokinen, Markku 2007. Kuurojen Liiton kannanotto - Kohti eduskuntavaaleja 2007. Kuurojen lehti 1/2007, 4–5. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Keski-Levijoki, Jaana 2013a. Kuurojen lehti vastaa. Kuurojen lehti 2/2013, 32. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Keski-Levijoki, Jaana 2013b. Lopeta sosiaalinen polkumyynti Kela 4/2013, 3. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Keski-Levijoki, Netta 2013. Tulkinkäyttäjillä on oikeuksia. Kuurojen lehti 3/2013, 21–22. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Keski-Levijoki, Netta 2015. Tulkkauspalvelun nykytila. Kuurojen lehti 1/2015, 24. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kilpeläinen, Ilkka 2014a. Kelan välityskeskuksen ruuhka helpottamassa vähitellen. Yle Uutiset 3.2.2014. Viitattu 20.4.2016. http://yle.fi/uutiset/kelan_valityskeskuksen_ruuhka_helpottamassa_vahitellen/7066092.
- Kilpeläinen, Ilkka 2014b. Vammaisten tulkkauspalveluiden käyttäjien määrä nousee maltillisesti. Yle Uutiset 26.8.2014. Viitattu 22.4.2016. http://yle.fi/uutiset/vammaisten_tulkkauspalveluiden_kayttajien_maara_nousee_maltillisesti/7432852.

- Kilpeläinen, Ilkka 2014c. Valmistuvien viittomakielen tulkkien työllisyys romahti. Yle Uutiset 6.6.2014. Viitattu 20.4.2016.
http://yle.fi/uutiset/valmistuvien_viittomakielen_tulkkien_tyollisyys_romahti/7284384.
- Kuisma, Maija & Rantala, Matleena 2007. Tulkkina yrityksessä. Kuurojen lehti 4/2007, 27. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2016. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2013. Kysely tulkkauspalveluiden toteutumisesta vuonna 2013. Kuurojen lehti 4/2013, 5. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2005. Pääkaupungin tulkkeskuksesta, Sign Line Oy. Kuurojen lehti 5/2005, 27. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2006a. Tulkkipalvelun vähimmäistuntimäärät nousevat. Kuurojen lehti 6/2006, 24. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2007a. Tulkkipalvelut siirtyvät Kelalle. Kuurojen lehti 6/2007, 28. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2006b. Videopuhelut arkipäivää Japanissa. Mobiilitulkkaus on tulevaisuutta Suomessakin. Kuurojen lehti 2/2006, 29. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2009. Viittomakielen tulkkauspalveluiden asiantuntijaryhmä Turkuun. Kuurojen lehti 3/2009, 3. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2006c. Viittomakielen tulkkien koulutukseen ehdotettu muutoksia. Kuurojen lehti 2/2006, 15. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2007b. Viittomakielen tulkkipalveluille lisäpaikkoja. Kuurojen lehti 3/2007, 19. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2008. Väliaikatietaa tulkkipalveluihin liittyvästä muutoksesta. Kuurojen lehti 2/2008, 27. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen lehti 2007c. Viittomakielen tulkkipalvelut kunnilta valtiolle. Kuurojen lehti 2/2007, 27. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen Liiton liittokokous 2006. Yhteiskunnan palvelut viittomakielisille sopiviksi. Kuurojen lehti 3/2006, 5. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen Liitto 2015b. Kuurojen lehti, Dövas tidskrift. Kuurojen lehti 2015. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kuurojen Liitto 2015a. Kuurojen lehti. Viitattu 16.9.2015.
<http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viestinta/kuurojen-lehti#.VfmRSJdsBVc>.
- Kuurojen Liitto 2009. Kuurojen Liiton lausuntoja: Tulkkipalvelulaki. Kuurojen lehti 6/2009, 13. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kääpä, Katariina 2010. Kela valmistautuu vauhdilla tulkkauspalveluun. Kuurojen lehti 3/2010, 6–8. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kääpä, Katariina 2009a. Uusi laki tuo yhdenvertaisuutta tulkkauspalveluihin. Kuurojen lehti 3/2009, 6–8. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Kääpä, Katariina 2009b. Viranomaisen tulkin tilaajaksi. Kuurojen lehti 3/2009, 8. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.

- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.200/812. Viitattu 23.1.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>.
- Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 19.2.2010/113. Viitattu 25.2.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100133>.
- Lappi, Päivi 2006. Hallitus esittää lisää tulkkipalveluja. *Kuurojen lehti* 4/2006, 15. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Lintukangas-Alander, Laura 2014. Työelämätkkaus – tulkit osana työyhteisöä. *Kuurojen lehti* 2/2014, 17. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Lähteenmäki, Salla 2015. Suurennuslasin alla suomenruotsalainen. *Kuurojen lehti* 2/2015, 6. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Lähteenmäki, Salla 2013. Turku tulkkiälityksen keskuspaikaksi. *Kuurojen lehti* 3/2013, 22–23. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Mikkonen, Pirkko 2014. Tulkkiopetuksen eri vaiheet. *Kuurojen lehti* 2/2014, 18–20. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Mäntylä, Päivi 2009. Tulkkiopintopäivät Seinäjoella. *Kuurojen lehti* 1/2009, 27–28. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Rainó, Päivi 2010. Asiakkaan pitäisi saada valita tulkkinsa. *Kuurojen lehti* 1/2010, 34. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Rautavaara Aulikki & Kokko, Jouko 2006. Kuulo- ja puhevammaisten verkostoituvat tulkkipalvelut. Selvitys alueyhteistyön tuloksellisuudesta ja vaikutuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:51. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Rönning, Marika 2007. Tietoa tulkkipalveluista. *Kuurojen lehti* 3/2007, 18–19. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Perusopetuslaki 21.8.1998/628. Viitattu 25.4.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>.
- Posti, Annika 2013a. "Ei lapsilisääkään voi siirtää toiselle henkilölle". *Kuurojen lehti* 4/2013, 8. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Posti, Annika 2010. Mitä tarkoittaa tulkkiopintu. *Kuurojen lehti* 5/2010, 16–18. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Posti, Annika 2013b. Tulkkauspalvelun jatkuvat muutokset lisänneet turvattuutta. *Kuurojen lehti* 4/2013, 6–8. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Posti, Annika 2006. Tulkkiälityksen uusi alku. *Kuurojen lehti* 4/2006, 14–15. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkopublication]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 23.1.2016. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.
- Salmi, Eeva & Laakso, Mikko 2005. Maahan lämpimään. Suomen viittomakielisten historia. Helsinki: Kuurojen liitto ry.
- Sjöroos, Anne 2016. Henkilökohtainen tiedonanto sähköpostilla 30.3.2016. Viitattu 22.4.2016. http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vammaisten-henkiloiden-oikeuksia-koskevan-yk-n-yleissopimuksen-ratifiointi-etenee.

- Suomen perustuslaki, 11.6.1999/731. Viitattu 23.1.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>.
- Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2011. Parannetaan tulkkauspalvelua yhdessä! Kuurojen lehti 1/2011, 22–23. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2009a. SVT:n lausunto tulkkauspalvelulaki-luonnoksesta. Kuurojen lehti 5/2009, 27. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2009b. Tulevaisuuden suunnitelmia ja lupauksia vuodelle 2010. Kuurojen lehti 6/2009, 25. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2007. Tulin, näin, tiedotin! Kuurojen lehti 6/2007, 31. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2013. Turvanasi työelämässä. Viitattu 23.1.2016. <http://www.tulkit.net/>.
- Tainio, Marika 2006. Kuvapuhelintekniikkaa tutkittiin. Kuurojen lehti 2/2006, 15. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Thurén, Virpi 2011. Asiakkaan etua ajamassa. Kuurojen lehti 5/2011, 32. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Thurén, Virpi 2012. Etätulkkaus helpottaa osittain tulkkauksen saantia. Kuurojen lehti 1/2012, 16-17. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Topo, Päivi & Heiskanen, Marja-Liisa & Rautavaara, Aulikki & Hannikainen-Ingman, Katri & Saarikalle, Kristiina & Tiilikainen, Reetta 2000. Kuulo- ja puhevammaisten tulkkipalvelut. Vammaispuhelinlain toteutuminen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Raportteja 255. Jyväskylä: Gummerus.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tupa ry. Puheenjohtaja Outi Huusko 2016. Henkilökohtainen tiedonanto 30.3.2016.
- Tupi, Eeva 2013. Arkipäivä on täynnä haasteita. Kuurojen lehti 1/2013, 8. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Tupi, Eeva 2012. Onko nimettömyys tarpeellista asiakaspalvelussa. Kuurojen lehti 2/2012, 32. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Veitonen, Ulla 2006. Viittomakielen etätulkkaus ja viestintäteknikka, teoksessa Käden käännteessä. Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriasta käytäntöön. Hytönen, Niina & Rissanen, Terhi (toim.) 2006. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Vesämäki, Anitta 2005. Mikä synä tulkkipulaan. Asiantuntijavastaus. Kuurojen lehti 6/2005, 28–29. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Viittomakielilaki, 10.4.2015/359. Viitattu 23.1.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150359>.
- Widberg-Palo, Maarit 2008. Tulkkisihteerin ilmoitus. Kuurojen lehti 4/2008, 2. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Widberg-Palo, Maarit Tulkkisihteerin tiedottaa: Kelalle tietoa tulkkipalvelun käyttäjiltä. Kuurojen lehti 1/2009, 29. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.

Yrjölä, Iona 2008. Sign Line -uutisia. Kuurojen lehti 2/2008, 18–19. Helsinki:
Kuurojen Liitto ry.

Yrjölä, Iona 2007. Terveisiä Sign Linesta. Kuurojen lehti 2/2007, 12. Helsinki:
Kuurojen Liitto ry.

LIITTEET

Sisällönanalyysissa käytetty taulukko (pohja).

Nro/vuosi	Juttutyyppi	Otsikko/Sivut	Kirjoittaja	Nostoja artikkelista	Tiivistelmä	Aiheet/teemat/luokat